

Analýza základných indikátorov trhu práce v SR

júl 2005

Zhrnutie

Miera nezamestnanosti na Slovensku je v poslednom období predmetom tak odborných, ako aj politických debát. Cieľom tohto materiálu je priniesť o niečo komplexnejší pohľad na trh práce. Za hlavné závery sa dajú považovať: samotná miera nezamestnanosti prezrádza iba čiastkovú informáciu o trhu práce, miery aktivity a zamestnanosti sú taktiež veľmi dôležitými indikátormi; skutočná miera nezamestnanosti je pravdepodobne v blízkosti 13%; jej výraznejšie zníženie v strednodobom horizonte bude brzdené rastom populácie v aktívnom veku, ako aj zvyšovaním veku odchodu do dôchodku.

Autori:

Zsolt Illés
Ludovít Ódor

zilles@mfsr.sk
lodor@mfsr.sk

Upozornenie:

Materiál prezentuje názory autorov, ktoré nemusia nutne odzrkadľovať názory Ministerstva financií SR.

OBSAH

OBSAH	3
ÚVOD	4
1. ZÁKLADNÉ UKAZOVATELE TRHU PRÁCE	5
2. MEDZINÁRODNÉ POROVNANIE TRHU PRÁCE	6
2.1. VPLYV RASTU POPULÁCIE V PRODUKTÍVNO M VEKU NA NEZAMESTNANOSŤ	7
3. METODIKY POČÍTANIA MIERY NEZAMESTNANOSTI	9
3.1. METODIKA PODĽA ÚPSVAR.....	10
3.2. METODIKA PODĽA ŠÚ SR	11
3.3. MIERA NEZAMESTNANOSTI PODĽA EUROSTATU	13
3.4. POROVNANIE METODÍK NA ÚROVNI KRAJOV SR PODĽA VEKOVEJ A ČASOVEJ ŠTRUKTÚRY	14
3.5. STE EVIDOVANÝ(Á) NA ÚRADE PRÁCE AKO UCHÁDZAČ O ZAMESTNANIE?.....	16
3.6. KTORÁ MIERA NEZAMESTNANOSTI JE SPRÁVNA?	17
4. VÝHĽAD DO BUDÚCNOSTI	19
5. ZÁVER	21
PRÍLOHY	22
1. DEFINÍCIE A VZORCE	22
2. TABUĽKY	24

Úvod

V poslednej dobe sa na Slovensku často hovorí o nezamestnanosti. Okrem toho, že to je jeden z najväznejších problémov slovenskej ekonomiky, je to aj z toho dôvodu, že miery nezamestnanosti vykazované Štatistickým úradom a Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny sa v poslednom období výrazne rozchádzajú. Štatistický úrad uvádza mieru nezamestnanosti na úrovni okolo 18%, kým Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny iba na úrovni okolo 14%. Ktoré číslo je bližšie k realite?

Aby čitateľ získal nadhľad o danej tematike, na začiatku práce sa uvádza stručná charakteristika trhu práce – základne ukazovatele a štruktúra trhu práce na Slovensku.

Pomocou medzinárodných porovnaní poukážeme aj na niektoré širšie súvislosti a väzby medzi indikátormi trhu, ako napríklad miera zamestnanosti a miera ekonomickej aktivity v produktívnom veku. Ukážeme, že ukazovateľ miery nezamestnanosti sám o sebe veľa o danej ekonomike nehovorí a treba porovnávať a zdôrazňovať aj ostatné ukazovatele trhu práce, najmä ako vplýva rast populácie v produktívnom veku na trh práce. Spracovali sme dva scenáre, ktoré simulujú vývoj miery nezamestnanosti pri nezmenenom počte populácie v produktívnom veku.

Medzi ďalšie ciele tejto práce patrí vysvetlenie metodík počítania miery nezamestnanosti, ktoré uvádzajú inštitúcie na Slovensku. Poukazujeme na rozdiely vo výpočtoch a posudzujeme správnosť jednotlivých ukazovateľov, resp. možnosti praktického využitia jednotlivých metodík.

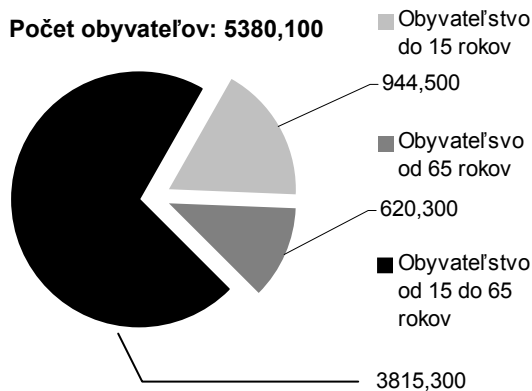
V práci sa uvádzajú definície jednotlivých pojmov a spôsoby počítania vybraných ukazovateľov trhu práce podľa jednotlivých metodík – nielen miery nezamestnanosti, ale aj zamestnanosti a miery ekonomickej aktivity. Jednotlivé indikátory a príslušné metodické rozdiely sa porovnávajú za jednotlivé kraje, pre rôzne rozdelenia podľa pohlavia, veku a dĺžky trvania nezamestnanosti. V práci sú uvedené viaceré tabuľky a grafy, pomocou ktorých čitateľ získa lepšiu prehľad o danej tematike.

Na konci sa nachádza krátky pohľad do budúcnosti, predpokladaný vývoj na trhu práce, a to po zohľadnení rastu ekonomicky aktívnej populácie, na čo vplýva tak zmena štruktúry jednotlivých vekových skupín demografického rozloženia, ako aj zvyšovanie veku odchodu do dôchodku.

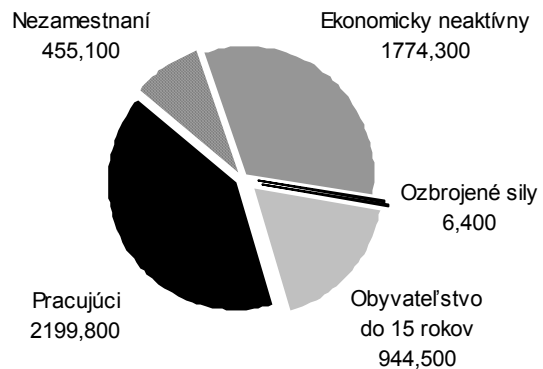
1. Základné ukazovatele trhu práce

Keď sa na Slovensku spomenie slovo trh práce, väčšina obyvateľov má na mysli mieru nezamestnanosti. Zabúdajú pri tom na ďalšie dôležité veličiny ako napr. mieru zamestnanosti, či mieru ekonomickej aktivity. Komplexnejšiu analýzu treba začať od štruktúry populácie. V súlade s **medzinárodnou metodikou** môžeme obyvateľstvo deliť na tri skupiny: do 15 rokov, od 15 do 65 rokov a na obyvateľstvo nad 65 rokov. Inak povedané populácia v predproduktívnom, produktívnom a poproduktívnom veku¹. Ďalej rozdelíme obyvateľstvo v produktívnom a poproduktívnom veku do dvoch skupín a to na ekonomicky aktívne, ktoré zahŕňa pracujúcich a nezamestnaných, ktorí si aktívne hľadajú prácu a na ekonomicky neaktívne obyvateľstvo (plus ozbrojené zložky). Ekonomicky neaktívne obyvateľstvo zahŕňa dôchodcov, študentov, osoby v domácnosti, osoby na rodičovskej dovolenke, práceneschopné obyvateľstvo, osoby ktoré nechcú pracovať a iné neaktívne obyvateľstvo. Základné rozdelenie v roku 2004 ukazuje nižšie uvedený graf.

Stav obyvateľstva SR (tisíc osôb)²

Štruktúra obyvateľstva z pohľadu aktivity (tisíc osôb)

Zdroj: ŠÚ SR

Zdroj: ŠÚ SR

Miera ekonomickej aktivity³ (MEA) udáva, aká časť obyvateľstva od 15 rokov života (populácia v produktívnom (PPV) a poproduktívnom (PPoV) veku) patrí do skupiny ekonomicky aktívneho obyvateľstva (EAO). Vo všeobecnosti sa jednotlivé miery (zamestnanosti MZ, participácie MP) udávajú ako pomer k populácii v produktívnom veku s tým, že ak v menovateli sa počíta s populáciou v produktívnom veku, tak aj v čitateli sa berie do úvahy iba produktívny vek. V prípade miery zamestnanosti to znamená, že sa porovnáva počet zamestnaných v produktívnom veku k populácii v produktívnom veku. Výnimku tvorí miera nezamestnanosti, ktorá sa udáva ako pomer nezamestnaných k ekonomicky aktívnym obyvateľom. Aj toto je jedným z dôvodov, prečo by sa nemalo hľadiť na mieru nezamestnanosti (MN) ako na hlavný ukazovateľ a pri ekonomickom vývoji brať do úvahy aj ostatné ukazovatele trhu práce.

$$MEA = \frac{EAO}{PPV + PPoV} \quad MP = \frac{EAO}{PPV}; \quad MZ = \frac{ZAM}{PPV}; \quad MN = \frac{NEZ}{EAO}$$

¹ Na Slovensku do roku 2003 obyvateľstvo v produktívnom veku tvorili muži vo veku 15 – 59 rokov a ženy vo veku 15 – 54 rokov. V súčasnosti prebieha dôchodková reforma a postupne sa zvyšuje vek odchodu do dôchodku na 62 rokov jednotne pre mužov aj pre ženy.

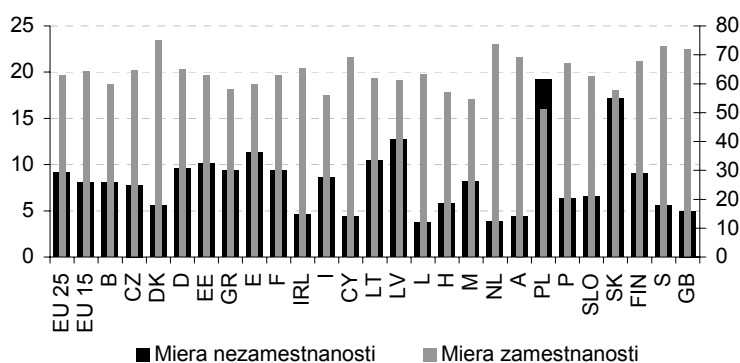
² Stav obyvateľstva k 1.1. 2004 podľa VZPS

³ Podrobnejšie definície a vzorce sú uvedené v prílohe č. 1.

2. Medzinárodné porovnanie trhu práce

Teraz sa pozrime na Slovensko z medzinárodného hľadiska. Na porovnanie sa používajú údaje podľa jednotnej metodiky výberového zisťovania pracovných síl (VZPS). Porovnávať dáta podľa národných metodík nie je vhodné, nakoľko sú v jednotlivých krajinách odlišné. Ako vidieť z grafu, miera nezamestnanosti v SR je jednou z najvyšších v EÚ. Vyššiu mieru nezamestnanosti má iba Poľsko. Ak sa pozrieme na mieru zamestnanosti zistíme, že nižšiu mieru majú Maďarsko, Taliansko, Malta aj Poľsko. Pritom miera nezamestnanosti sa v Taliansku a Maďarsku pohybuje hlboko pod 10%. **Ako je možné, že Slovensko zabezpečí prácu väčšej časti populácie v produktívnom veku ako Taliansko a Maďarsko, ale mieru nezamestnanosti má oveľa vyššiu?** Odpoveď je v tom, že neaktívnych ľudí (nehľadajú si prácu) je v Maďarsku relatívne viac ako v SR. Paradoxne, z tohto uhla pohľadu je Slovensko v dobrej pozícii so svojou vysokou nezamestnanosťou, nakoľko bude môcť ľahšie zapojiť týchto ľudí späť do pracovného procesu. V Maďarsku je problém, ako tieto „rezignované skupiny“ dostať späť na trh práce, keď sami seba nepovažujú za nezamestnaných a prácu si aktívne nehľadajú.

Miera zamestnanosti a miera nezamestnanosti v EÚ (%)

Zdroj: Eurostat

Porovnanie jednotlivých ukazovateľov

		Populácia v prod. veku. (tis. osôb)	Miera aktivity ⁴ (% populácie medzi 15-65)	Miera zamestnanosti ⁵	Miera nezamestnanosti	Miera neaktivity ⁶
Grécko	1999	6 922	63,0	55,3	11,8%	47,7%
	2003	6 789	63,9	57,9	9,3%	47,5%
Španielsko	1999	26 911	61,7	53,7	12,8%	48,1%
	2003	27 805	67,3	59,7	11,3%	45,7%
Taliansko	1999	38 639	59,6	52,7	11,3%	51,9%
	2003	38 692	61,5	56,1	8,6%	50,8%
Maďarsko	1999	6 783	59,8	55,6	6,9%	50,6%
	2003	6 836	60,6	57,0	5,8%	50,3%
Poľsko	1999	25 461	65,9	57,6	13,4%	43,5%
	2003	26 031	63,9	51,2	19,2%	45,3%
Slovensko	1999	3 657	69,5	58,1	16,7%	40,3%
	2003	3 733	70,0	57,7	17,1%	39,8%

Zdroj: Eurostat

⁴ Zahŕňa iba aktívnych vo veku od 15 do 65 rokov

⁵ Zahŕňa iba zamestnaných vo veku od 15 do 65 rokov

⁶ Miera neaktivity vyjadruje pomer celkového počtu neaktívnych k celkovému počtu obyvateľov.

V tabuľke sú uvedené niektoré ukazovatele trhu práce na medzinárodnej úrovni. Porovnáva sa v rámci Európskej únie, pričom pre tento účel boli vybrané krajiny, ktoré majú podobnú mieru zamestnanosti ako Slovenská republika.

Približne rovnaká miera zamestnanosti znamená, že uvedené krajiny dokážu zabezpečiť prácu rovnakej časti obyvateľstva v produktívnom veku. Kým na jednej strane miera zamestnanosti je na Slovensku v rámci tejto skupiny najvyššia a v Maďarsku najnižšia, na druhej strane miera nezamestnanosti v Maďarsku je najnižšia a na Slovensku jedna z najvyšších. Miera aktivity nám hovorí o tom, aké percento populácie v produktívnom veku je prítomné na trhu práce buď ako zamestnaní, alebo ako nezamestnaní aktívne si hľadajúci prácu. Najnižšiu mieru aktivity v rámci Európskej únie má - napriek nízkej miere nezamestnanosti - práve Maďarsko, kde 40 percent populácie v produktívnom veku nemá prácu a ani si ju nehľadá. **Slovensko s mierou aktivity 70 percent patrí k priemeru EÚ.** Miera neaktivity v tabuľke hovorí, aké percento celkovej populácie nemá prácu a ani si ju nehľadá. Patria sem osoby mladšie ako 15 rokov, osoby v produktívnom veku, ktoré zamestnanie nemajú a ani si zamestnanie aktívne nehľadajú a dôchodcovia, ktorí nie sú zamestnancami. Miera neaktivity je v Maďarsku jedna z najvyšších, vyššiu má iba Taliansko.

Z nových členov Európskej únie má Slovensko jednu z najnižších mier neaktivity a jednu z najvyšších mier aktivity, čo je dobrá správa. Z vyššie uvedeného vyplýva, že podľa nášho názoru je **miera zamestnanosti oveľa lepším indikátorom situácie trhu práce ako miera nezamestnanosti.** Práve preto je správne, že kľúčovým cieľom politik na trhu práce je zvyšovanie počtu pracovných miest v ekonomike a nie umelé znižovanie miery nezamestnanosti.

2.1. Vplyv rastu populácie v produktívnom veku na nezamestnanosť

Jedným z dôvodov, prečo na Slovensku máme vysokú nezamestnanosť, je aj rast počtu obyvateľov v produktívnom veku v posledných rokoch, čiže populácie od 15 do 65 rokov života. V tabuľke je znázornená medziročná zmena. **Od roku 1995 sa zvýšil počet obyvateľov v produktívnom veku približne o 308 tisíc, čo je nárast o 8,78%.** Ekonomika sa musela zvýšenému počtu populácie v produktívnom veku prispôbiť, teda prírastok „rozdeliť“ medzi zamestnaných, nezamestnaných a neaktívnych.

Populácia v produktívnom veku (v tisícoch)										
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Počet	3508,9	3600,8	3631,6	3664,2	3696,4	3729,8	3742,8	3773,1	3800,9	3817,1
medziročná zmena	-	91,828	30,816	32,638	32,199	33,366	13,046	30,305	27,758	21,998

Zdroj: ŠÚSR

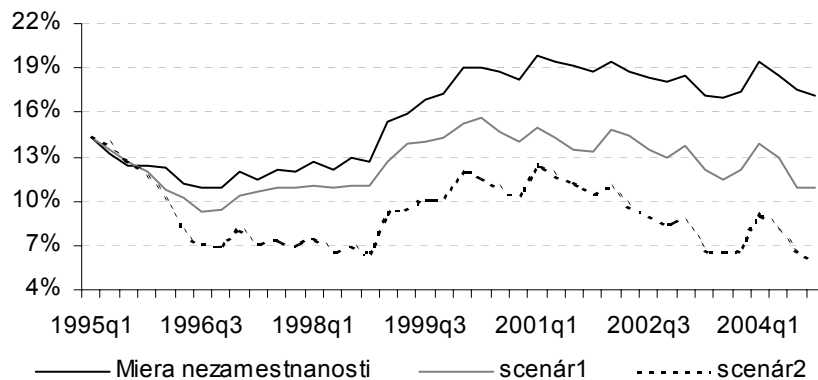
Aby sme ukázali, ako rast populácie v produktívnom veku vplýva na mieru nezamestnanosti, uvažujme o nasledovných dvoch scenároch. **V obidvoch scenároch zafixujeme počet obyvateľov v produktívnom veku z roku 1995, čím eliminujeme demografickú zmenu.** Obidva ilustratívne scenáre budú založené na predpoklade, že tvorba pracovných miest nezávisí od celkového počtu obyvateľov v produktívnom veku⁷.

V **prvom scenári** predpokladajme, že počet neaktívnych obyvateľov v produktívnom veku zostal na úrovni roku 1995. Inak povedané, predpokladajme, že počet ekonomicky aktívnych

⁷ V skutočnosti však štruktúra populácie môže zohrať kľúčovú úlohu. Vysoká miera nezamestnanosti na Slovensku však dáva len malú pravdepodobnosť tomu, že veľký počet miest by nevznikol alebo zanikol kvôli nedostatočnej ponuke. V každom prípade však výsledky treba interpretovať opatrne.

Ľudí sa od roku 1995 nezmenil⁸. Počet nezamestnaných dostaneme potom odčítaním skutočného počtu zamestnaných v jednotlivých rokoch od celkového počtu ekonomicky aktívneho obyvateľstva (EAO). Následne sme vypočítali mieru nezamestnanosti pri takto definovaných predpokladoch, ktorú ukazuje nasledujúci graf.

Miera nezamestnanosti podľa uvedených scenárov

Zdroj: MFSR

Druhý scenár sa líši od prvého počtom neaktívnych obyvateľov. Na rozdiel od prvého scenára nezafixujeme počet neaktívnych ľudí z roku 1995, ale predpokladáme, že by sa ich počet vyvíjal presne podľa skutočnosti. Potom podľa vývoja skutočného počtu zamestnaných môžeme vypočítať mieru nezamestnanosti.

Scenár fixovaného počtu populácie v produktívnom veku (v tisícoch)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Skutočnosť									
Celková populácia	5373,8	5383,2	5390,7	5395,1	5388,7	5378,9	5379,1	5379,6	5379,2
Populácia v produktívnom veku	3600,8	3631,6	3664,2	3696,4	3729,8	3742,8	3773,1	3800,9	3817,1
medziročný rast	91,8	30,8	32,6	32,2	33,4	13,0	30,3	27,8	16,2
Neaktívna populácia (produktívny vek)	1091,7	1128,2	1148,5	1147,5	1142,9	1111,1	1159,2	1177,1	1166,0
Počet zamestnaných	2224,9	2205,9	2198,6	2132,1	2101,7	2123,7	2127,0	2164,6	2170,4
Počet nezamestnaných	284,2	297,5	317,1	416,8	485,2	508,0	486,9	459,2	480,7
Miera zamestnanosti (produktívny vek)	61,8%	60,7%	60,0%	57,7%	56,3%	56,7%	56,4%	56,9%	56,9%
Miera nezamestnanosti	11,3%	11,9%	12,6%	16,4%	18,8%	19,3%	18,6%	17,5%	18,1%
Scenár č. 1									
Fixovaná populácia v produktívnom veku	3510	3510	3510	3510	3510	3510	3510	3510	3510
Fixovaná neaktívna populácia	1040	1040	1040	1040	1040	1040	1040	1040	1040
Počet zamestnaných	2224,9	2205,9	2198,6	2132,1	2101,7	2123,7	2127,0	2164,6	2170,4
Počet nezamestnaných - scenár1	245,1	264,1	271,4	337,9	368,3	346,3	343,0	305,4	299,6
Miera zamestnanosti (fix. produktívny vek)	63,4%	62,8%	62,6%	60,7%	59,9%	60,5%	60,6%	61,7%	61,8%
Miera nezamestnanosti - scenár1	9,9%	10,7%	11,0%	13,7%	14,9%	14,0%	13,9%	12,4%	12,1%
Scenár č. 2									
Fixovaná populácia v produktívnom veku	3510	3510	3510	3510	3510	3510	3510	3510	3510
Neaktívna populácia	1092	1128	1149	1148	1143	1111	1159	1177	1166
Počet zamestnaných	2224,9	2205,9	2198,6	2132,1	2101,7	2123,7	2127,0	2164,6	2170,4
Počet nezamestnaných - scenár2	193,4	175,9	162,9	230,4	265,4	275,2	223,8	168,3	173,6
Miera nezamestnanosti - scenár2	8,0%	7,4%	6,9%	9,8%	11,2%	11,5%	9,5%	7,2%	7,4%

Zdroj: Eurostat, MFSR

⁸ Pravdepodobne, ak by sa nezmenila populácia v aktívnom veku, počet ekonomicky aktívnych ľudí by bol o niečo vyšší kvôli lepšej pripravenosti mladších generácií na podmienky trhovej ekonomiky.

Pri porovnaní vypočítaných mier nezamestnanosti môžeme vidieť, že skutočná miera nezamestnanosti a miera nezamestnanosti podľa prvého aj druhého scenára je výrazne iná, pričom trend vývoja je podobný.

Ako by sa teda vyvíjala nezamestnanosť, keby počet ľudí v produktívnom veku zostal na úrovni roku 1995? Podľa nášho názoru by samotná zamestnanosť nebola veľmi odlišná od súčasnosti, čo je vlastne predpoklad v oboch scenároch. Avšak vzhľadom k opatrnosti, výsledok budeme považovať za optimistický odhad. Čo sa týka ekonomickej aktivity, najrozumnejším predpokladom sa zdá byť rovnaká miera ako skutočnosť, čo implikuje mieru nezamestnanosti v roku 2004 v blízkosti 11%, teda medzi ilustratívnym scenárom 1 a 2, ale bližšie k scenáru 1. **Inak povedané, demografická zmena od roku 1995 spôsobila nárast nezamestnanosti približne o 5 až 7 percentuálnych bodov.** Miera zamestnanosti by bola vyššia približne o 4 až 5 percentuálnych bodov.

3. Metodiky počítania miery nezamestnanosti

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVaR, predtým Národný úrad práce) pri sledovaní nezamestnanosti vychádza z evidencie nezamestnaných občanov hľadajúcich zamestnanie. Na základe toho, ako rýchlo môže uchádzač o zamestnanie nastúpiť do práce, rozdeľuje nezamestnaných na evidovaných a na disponibilných. Podľa tohto rozdelenia vykazuje registrovanú a disponibilnú (evidovanú) mieru nezamestnanosti. ÚPSVaR zverejňuje mieru nezamestnanosti mesačne.

Štatistický úrad SR zisťuje nezamestnanosť prostredníctvom výberových zisťovaní pracovných síl (VZPS). VZPS je priebežným monitorovaním pracovných síl na základe priameho zisťovania vo vybraných domácnostiach. Zisťuje sa metodikou, ktorá vychádza z odporúčaní Medzinárodnej organizácie práce a je v súlade s normami európskeho štatistického úradu EUROSTAT. Štatistický úrad zverejňuje mieru nezamestnanosti štvrtročne.

Eurostat zostavuje „harmonizovanú“ mieru nezamestnanosti pre členské štáty EÚ na základe definícií, ktoré odporučila Medzinárodná organizácia práce (ILO). Tieto „harmonizované“ stredné hodnoty mikroekonomických dát, týkajúcich sa jednotlivcov a domácností, sú používané Eurostatom pre celú EÚ, aby zaručili porovnateľnosť členských štátov.

Miera nezamestnanosti (MN) vo všetkých troch prípadoch je definovaná ako podiel nezamestnaných (NEZ) k ekonomicke aktívnemu obyvateľstvu (EAO). Rozdiel je však v definícii nezamestnanosti, ako aj v definícii ekonomickej aktivity.

$$MN = \frac{NEZ}{EAO}$$

Nasledujúca tabuľka ukazuje rozdiel medzi jednotlivými metodikami v poslednom období. Výsledky podľa metodiky Eurostatu nie sú uvedené z dôvodu, že sú prakticky totožné s číslami podľa metodiky VZPS (rozdiely sú iba v desatinkách).

Nezamestnanosť podľa VZSP (v tisícoch)								
	2003 1Q	2003 2Q	2003 3Q	2003 4Q	2004 1Q	2004 2Q	2004 3Q	2004 4Q
Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	2 624,0	2 627,4	2 646,3	2 639,3	2 649,0	2 650,0	2 668,0	2661,4
Počet pracujúcich v hospodárstve	2 130,8	2 170,1	2 186,7	2 170,6	2 128,8	2 151,9	2 200,9	2199,8
Počet nezamestnaných	482,7	446,8	449,0	458,2	511,5	489,4	466,9	455,1
Miera nezamestnanosti	18,4%	17,0%	17,0%	17,4%	19,3%	18,5%	17,5%	17,1%

Zdroj: ŠÚ SR

Evidovaná nezamestnanosť v SR podľa ÚPSVaR								
	2003 1Q	2003 2Q	2003 3Q	2003 4Q	2004 1Q	2004 2Q	2004 3Q	2004 4Q
Celkový počet uchádzačov	494 451	437 145	415 319	426 509	462 873	413 989	384 428	375 158
Disponibilný počet uchádzačov	453 600	396 855	377 561	384 881	428 741	380 777	349 457	334 910
Evidovaná miera nezamestnanosti	17,09%	14,95%	14,22%	14,50%	16,37%	14,54%	13,35%	12,79%

Zdroj: ÚPSVaR

3.1. Metodika podľa ÚPSVaR

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (EAO) sa počíta z priemerného počtu pracujúcich za predchádzajúci rok podľa ŠÚ SR vrátane osôb na materskej a ďalšej materskej dovolenke a z priemerného počtu evidovaných (celkový počet) nezamestnaných za predchádzajúci rok podľa údajov ÚPSVaR⁹. Tento údaj sa používa pre celý rok. Platí vzťah:

$$EAO_{\text{ÚP},t} = ZAM_{\text{ŠÚ},t-1} + NEZ_{\text{ÚP},t-1}$$

Zamestnanec podľa zákona č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov je fyzická osoba v pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu alebo doktorand v dennej forme doktorandského štúdia.

Uchádzač o zamestnanie (nezamestnaný) je občan, ktorý chce pracovať a hľadá zamestnanie a po podaní písomnej žiadosti o sprostredkovanie vhodného zamestnania **je zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie na ústredí práce, sociálnych vecí a rodiny** v územnom obvode, v ktorom má trvalý pobyt. Tento občan nie je v pracovnom, štátnozamestnaneckom alebo členskom pomere, v služobnom vzťahu alebo doktorandom v dennej forme doktorandského štúdia; nevykonáva samostatnú zárobkovú činnosť; nevykonáva zárobkovú činnosť v cudzine; **môže vykonávať zárobkovú činnosť najviac 16 hodín týždenne a jeho mzda za tento výkon nepresahuje 800 Sk týždenne**. Nie sú tu uvádzaní záujemcovia o zamestnanie, ktorí sú zamestnancami, ale hľadajú iné zamestnanie alebo chcú zmeniť či zlepšiť si svoju kvalifikáciu formou vzdelávania a prípravy pre trh práce. Do evidencie uchádzačov o zamestnanie sa **nezaradí** občan, ktorý sa sústavne pripravuje na povolanie, je dočasne práceneschopný, má nárok na materské, má priznaný starobný dôchodok alebo bol vyradený z evidencie uchádzačov o zamestnanie na základe požiadania o vyradenie z tejto evidencie a z dôvodov vykonávania práce bez pracovného pomeru, nespolupráce s úradom práce alebo mu bolo v cudzine udelené povolenie na zamestnanie.

⁹ Je to istá nekonzistencia v tom, že sa používa počet z predchádzajúceho roka, navyše miešajú sa v menovateli dve rôzne metodiky.

Miera evidovanej nezamestnanosti sa v súlade s dohovorom Medzinárodnej organizácie práce vypočíta z počtu disponibilných uchádzačov o zamestnanie, ktorí môžu bezprostredne po predložení ponuky vhodného voľného pracovného miesta nastúpiť do zamestnania, t. j. evidovaní nezamestnaní, na strane ktorých nie je žiadna objektívna prekážka na prijatie do zamestnania a z počtu ekonomicky aktívnych osôb určeného podľa metodiky ÚPSVaR. *Registovaná miera nezamestnanosti* sa počíta tak isto ako evidovaná miera nezamestnanosti, avšak nie z disponibilného ale z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie.

$$MEN = \frac{disp.UoZ}{EAO_{\dot{u}p}}$$

Za prekážku sa podľa predpisov Medzinárodnej organizácie práce (ILO) považuje aj zaradenie do vzdelávania a prípravy pre trh práce zabezpečovanej úradmi, dočasná pracovná neschopnosť uchádzačov o zamestnanie a vykonávanie absolventskej praxe v zmysle zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Do disponibilného počtu uchádzačov o zamestnanie nie sú zahrnutí ani uchádzači o zamestnanie poberajúci materské, na ktoré im vznikol nárok pred 1. februárom 2004.

3.2. Metodika podľa ŠÚ SR

Zamestnanosť a nezamestnanosť v Slovenskej republike sa monitoruje prostredníctvom výberového zisťovania pracovných síl (VZPS) v domácnostiach, ktoré bolo zavedené v roku 1993. Metodika plne korešponduje s odporúčaniami ILO. Výberové zisťovanie je založené na štvrtročnom náhodnom výbere bytov v rámci celého územia Slovenskej republiky. Vzorka zahŕňa 10 250 bytov v SR, ktoré reprezentujú 0,6 % všetkých trvalo obývaných bytov. Pokryté je celé územie krajiny. Vzorka bytov pokrýva všetkých 79 okresov územia Slovenskej republiky. Prostredníctvom VZPS sa sledujú informácie o každej osobe žijúcej v domácnosti vybraného bytu. VZPS zahŕňa každý štvrtrok približne 25 000 osôb starších ako 15 rokov. Do zisťovania nie je zahrnuté inštitucionálne obyvateľstvo (vo väzniciach, kláštoroch, a pod.). Každý štvrtrok sa obmieňa 20% vzorky VZPS. Vybrané byty zostávajú súčasťou výberového súboru päť za sebou nasledujúcich štvrtrokov. Údaje sú priemerom za štvrtrok.

Na základe výsledkov z VZPS Štatistický úrad SR každý štvrtrok vypočíta počet *ekonomicky aktívnych obyvateľov*. Ekonomicky aktívne osoby podľa VZPS sú osoby vo veku od 15 rokov, ktoré patria medzi pracujúcich v civilnom sektore, nezamestnaných alebo príslušníkov ozbrojených zložiek. Nepatria sem osoby na ďalšej materskej dovolenke, na rozdiel od metodiky ÚPSVaR, čo potom zvyšuje mieru nezamestnanosti podľa VZPS.

$$EAO_{\dot{u}S} = ZAM_{\dot{u}S} + NEZ_{\dot{u}S} + POZ$$

Štatistický úrad Slovenskej republiky rozlišuje dve rôzne miery zamestnanosti. Prvá miera je podľa výberového zisťovania pracovných síl, druhá je podľa štatistického výkazníctva. Zdrojom údajov pre štatistické výkazníctvo sú mesačné výkazy úsekových štatistik.

Podľa metodiky VZPS sú **za pracujúcich** považované všetky osoby vo veku od 15 rokov, ktoré počas referenčného týždňa:

- vykonávali **aspoň jednu hodinu práce za mzdu**, plat alebo prácu za účelom dosiahnutia zisku (prácu na plný alebo skrátený úväzok, stálu prácu, dočasnú, príležitostnú alebo sezónnu)

- mali prácu, ale nemohli pracovať z dôvodu choroby, dovolenky, materskej dovolenky, školenia, zlého počasia, v dôsledku štrajku a výluky (táto skupina nezahŕňa osoby na dlhodobom neplatenom voľne a osoby na rodičovskej dovolenke)
- pracovali ako vypomáhajúci členovia domácností podnikateľov, osoby pracujúce v zahraničí, profesionálni príslušníci ozbrojených zložiek a tiež osoby v civilnej službe.

Priemerný evidenčný počet zamestnancov podľa štatistického výkazníctva zahŕňa stálych i dočasných zamestnancov, ktorí sú v pracovnom, služobnom, štátnozamestnaneckom alebo v členskom pomere k organizácii (v družstevných podnikoch, kde súčasťou členstva je pracovný vzťah) bez ohľadu na to, či sú skutočne prítomní v práci alebo nie, napr. pre chorobu, dovolenku na zotavenie, vojenské cvičenie a pod. a tiež zamestnanci, ktorí nepracovali napr. v dôsledku prestojov, štrajku, výluky. Patria sem tiež zamestnanci s kratším pracovným časom. Nepatria sem osoby na materskej dovolenke, osoby vo výkone vojenskej služby (aj civilnej), učni a študenti na prevádzkovej praxi.

*Za nezamestnanú osobu je považovaná osoba vo veku od 15 rokov, ktorá v sledovanom týždni **nevykonávala prácu za mzdu alebo zisk**, ktorá si aktívne hľadala prácu v posledných štyroch týždňoch (alebo si prácu našla a do zamestnania nastúpi najneskôr do 3 mesiacov) a ktorá je schopná nastúpiť do práce do dvoch týždňov.*

Závažné zmeny v zisťovaní:

- Od 1. štvrťroka 1997 - vojaci základnej vojenskej služby sú zahrnutí do VZPS.
- Od 1. štvrťroka 1999 - zmena v tvorbe výberového súboru (nová metodika je založená na proporcionálnom výbere, ktorý zohľadňuje nové územné členenie SR).
- Od 1. štvrťroka 2000 - údaje sa vzťahujú ku kalendárnym štvrťrokom (predtým k sezónnym)
- Od 1. štvrťroka 2003 - výber bytov do zisťovania vychádza z výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2001.

Úrad vyradí uchádzača o zamestnanie z evidencie uchádzačov o zamestnanie ak dôjde k:

- vykonávaniu práce bez pracovného pomeru alebo obdobného pracovného vzťahu,
- nedodržaniu disponibilít bez vážnych dôvodov,
- nespolupráci s úradom,
- udeleniu povolenia na zamestnanie v cudzine.

Za nespoluprácu uchádzača o zamestnanie s úradom sa považuje:

- odmietnutie vhodného zamestnania,
- odmietnutie účasti na aktívnych opatreniach na trhu práce a na aktivačnej činnosti uchádzačom o zamestnanie,
- odmietnutie účasti na projekte zameranom na udržiavanie pracovných návykov formou menších obecných služieb,
- neskončenie účasti na aktívnych opatreniach na trhu práce a na aktivačnej činnosti uchádzačom o zamestnanie bez vážnych dôvodov,
- nedostavenie sa na úrad alebo na miesto určené úradom
- nepredloženie dokladov v termíne určenom úradom a ústredím, ak nedodržanie termínu spôsobil uchádzač o zamestnanie,
- nepreukázanie hľadania si zamestnania,
- nedodržovanie liečebného režimu uchádzačom o zamestnanie počas jeho dočasnej pracovnej neschopnosti.

3.3. Miera nezamestnanosti podľa Eurostatu

Eurostat zostavuje „harmonizovanú“ mieru nezamestnanosti pre členské štáty EÚ na základe definícií, ktoré odporučila Medzinárodná organizácia práce (ILO). Tieto „harmonizované“ stredné hodnoty mikroekonomických dát, týkajúcich sa jednotlivcov a domácností, sú používané Eurostatom pre celú EÚ, aby zaručili porovnateľnosť členských štátov.

Eurostatom používaná definícia nezamestnaného človeka zahŕňa ľudí od 15 do 74 rokov, ktorí (podľa definície ILO):

- sú bez práce,
- sú schopní začať pracovať v priebehu 2 týždňov.
- a niekedy v priebehu predchádzajúcich 4 týždňov (aspoň raz) si aktívne hľadali zamestnanie.

Miera nezamestnanosti je potom percentuálny podiel počtu nezamestnaných voči pracovnej sile (=súčet počtu zamestnaných a nezamestnaných osôb)

Počet nezamestnaných a mesačná miera nezamestnanosti sú odhady, založené na VZPS prieskume domácností, ktorý sa koná vo všetkých krajinách na základe dohodnutých pravidiel. Tieto výsledky sú ďalej inter/extrapolované na mesačnej báze používajúc dáta národných prieskumov a mesačných národných časových radov registrovanej nezamestnanosti. Mesačné rady zamestnanosti a nezamestnanosti sú najprv počítané na úrovni štyroch kategórií pre každý členský štát (ženy a muži 15-24 rokov a ženy a muži 25-74 rokov). Tieto hodnoty sú potom sezónne očistené a sú vypočítané národné a európske súhrny.

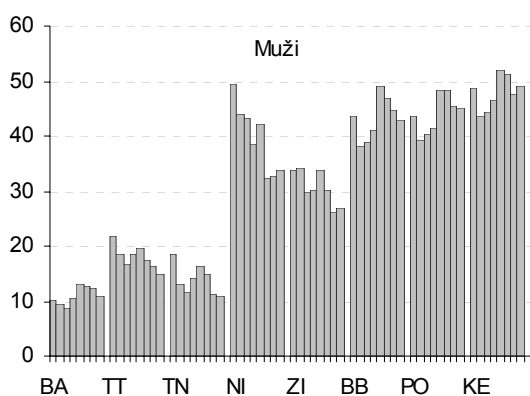
Údaje o registrovanej nezamestnanosti sú úradne získavané údaje výhradne pre národné účely. Tieto nie sú rozšírené v celej Európe z pohľadu definícií a pokrytia problematiky. Preto takto vzniknuté miery nezamestnanosti nemôžu byť použité na porovnanie medzi krajinami. Národná legislatíva, týkajúca sa miery nezamestnanosti a jej výpočtu sa v jednotlivých štátoch môže meniť. Podmienky pre získanie podpory v nezamestnanosti sú štát od štátu tiež iné. Toto má dopad na ochotu ľudí registrovať sa ako nezamestnaní, čím sa môže číslo o miere nezamestnanosti odlišovať od skutočnosti. Členské štáty tiež môžu vykazovať inú mieru ako mieru registrovanej nezamestnanosti, napríklad založenú na národnej pracovnej sile a príslušných prieskumoch. Aj keď sú tieto miery v medzinárodnom merítku porovnateľné, môžu sa do istej malej miery líšiť od tých, uverejnených Eurostatom v dôsledku výberu inej metodiky.

3.4. Porovnanie metodík na úrovni krajov SR podľa vekovej a časovej štruktúry.

Porovnávali sme nezamestnanosť vykázanú podľa oboch metodík v jednotlivých krajoch, a to zvlášť pre muži a ženy. V nasledujúcich grafoch je znázornený vývoj počtu nezamestnaných. V prípade VZPS sú použité kvartálne údaje od 1. kvartálu roku 2003 do 4. kvartálu roku 2004, údaje podľa metodiky ÚPSVaR sú mesačné a pokrývajú obdobie od januára 2003 do decembra 2004.

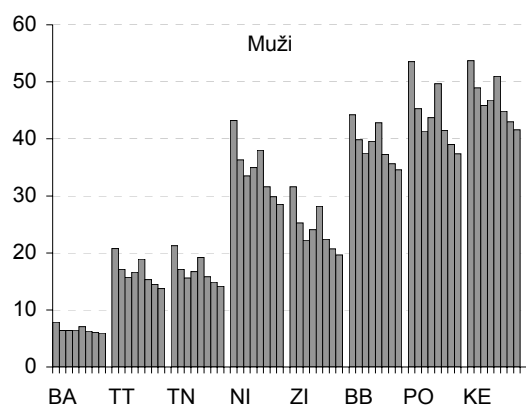
Pri pohľade na grafy týkajúce sa mužov vidieť, že vývoj počtu nezamestnaných podľa analyzovaných metodík je veľmi odlišný. Kým počet nezamestnaných v jednotlivých krajoch podľa VZPS zväčša rastie, podľa metodiky ÚPSVaR zväčša klesá. Výnimkou je iba Nitriansky kraj, kde obidve metodiky vykazujú rovnakú tendenciu.

Počet nezamestnaných mužov podľa VZPS

Zdroj: ŠÚ SR

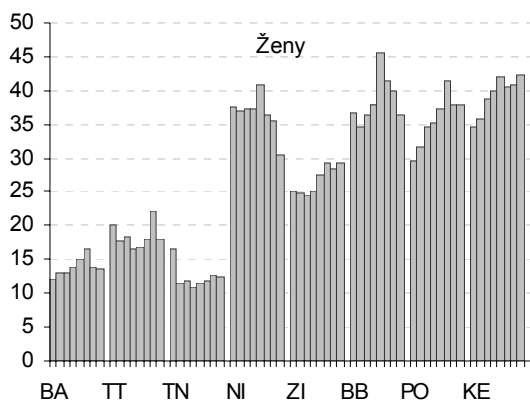
Počet nezamestnaných mužov podľa ÚPSVaR

Zdroj: ÚPSVaR

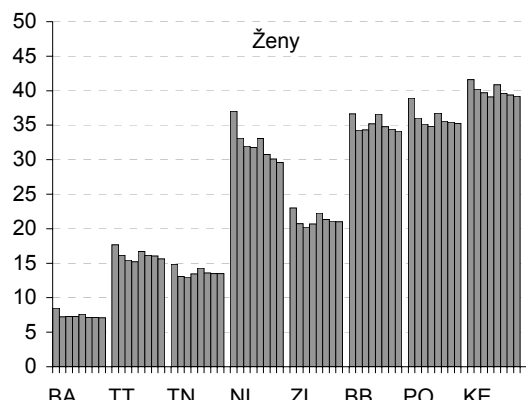
V prípade žien môžeme vidieť, že počet nezamestnaných podľa VZPS rastie, kým podľa ÚPSVaR skôr klesá. Súhlasný trend vývoja môžeme vidieť v Trnavskom a v Trenčianskom kraji. Pokles podľa metodiky ÚPSVaR však nie je až taký veľký ako v prípade mužov, kde počet nezamestnaných v niektorých krajoch klesol aj o 10 000. Jedným z vysvetlení môže byť aj skutočnosť, že muži si skôr nájdu nejakú sezónnu alebo pomocnú prácu ako ženy. Nezamestnané ženy často ostávajú doma a venujú sa výchove detí.

Počet nezamestnaných žien podľa VZPS

Zdroj: ŠÚ SR

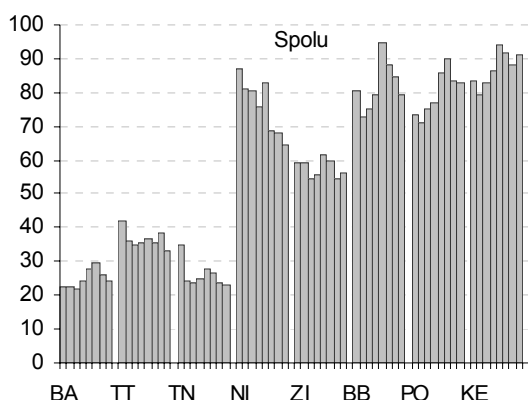
Počet nezamestnaných žien podľa ÚPSVaR

Zdroj: ÚPSVaR

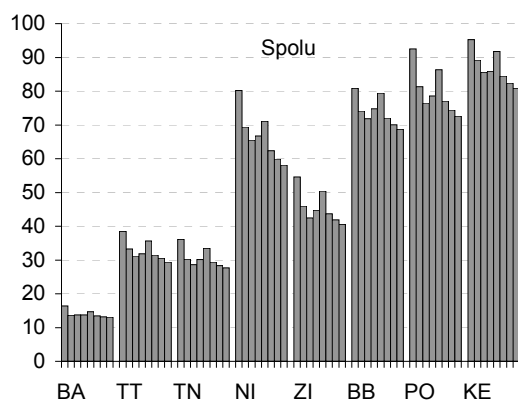
Celková nezamestnanosť v Trnavskom, Trenčianskom a Nitrianskom kraji je podľa obidvoch metodík klesajúca. V ostatných krajoch je počet nezamestnaných podľa metodiky ŠÚ SR rastúci a podľa metodiky ÚPSVaR klesajúci.

Počet nezamestnaných v krajoch podľa VZPS

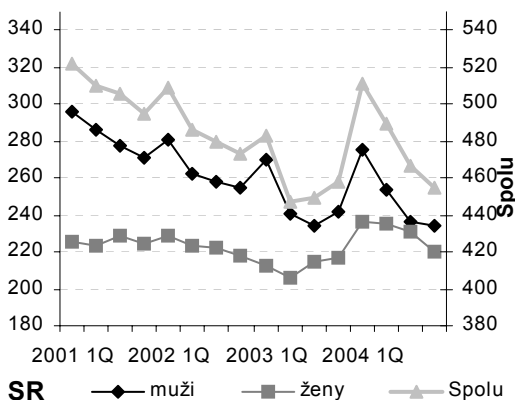
Zdroj: ŠÚ SR

Počet nezamestnaných v krajoch podľa ÚPSVaR

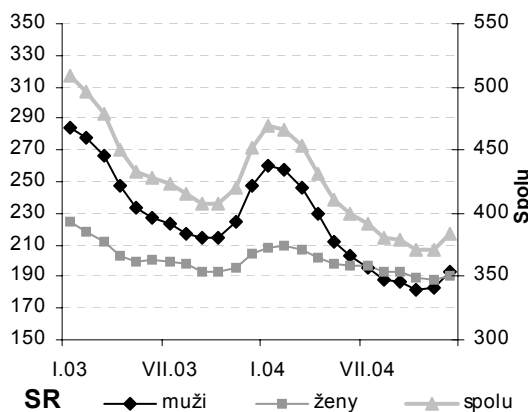
Zdroj: ÚPSVaR

Počet nezamestnaných podľa VZPS

Zdroj: ŠÚ SR

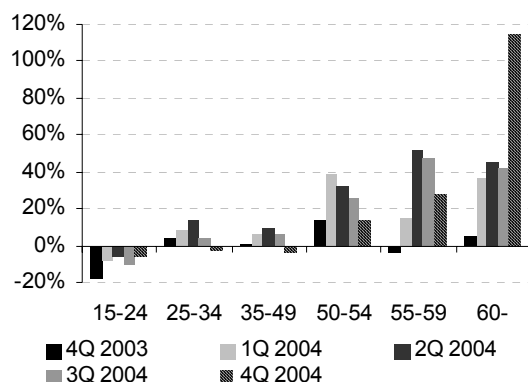
Počet nezamestnaných podľa ÚPSVaR

Zdroj: ÚPSVaR

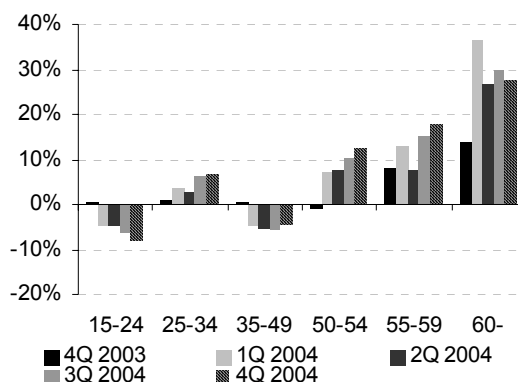
Na ďalšom grafe vidieť nárast počtu zamestnaných vo veku od 60 a viac rokov a pokles počtu zamestnaných vo veku od 15 do 24 rokov a od 35 do 49 rokov. Pokles počtu zamestnaných v uvedených vekových kategóriách vyvolal nárast počtu nezamestnaných. Zaujímavé sú vekové kategórie od 25 do 34 a od 50 do 54 rokov, kde narástol počet zamestnaných aj nezamestnaných. Tieto nárasty nastali v dôsledku zmeny vekovej štruktúry obyvateľstva. Miera participácie pre uvedené vekové skupiny je nad 90%, a preto aj malá zmena počtu obyvateľov v danej vekovej skupine môže vyvolať nárast alebo pokles ekonomicky aktívneho obyvateľstva.

Medziročná zmena počtu nezamestnaných

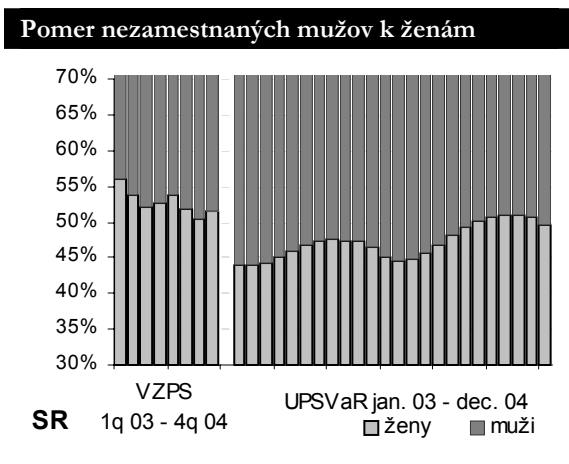
Zdroj: ŠÚ SR

Medziročná zmena počtu zamestnaných

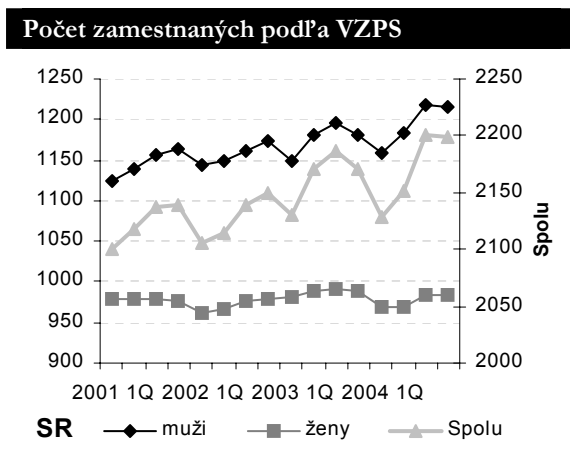

Zdroj: ŠÚ SR

Pomer nezamestnaných mužov k ženám podľa štatistiky ÚPSVaR vykazuje klesajúci trend. Počet evidovaných mužov klesá rýchlejšie alebo rastie pomalšie ako počet evidovaných žien. Platí to hlavne v teplejších mesiacoch, vtedy je najviac sezónnych prác, ktoré vyžadujú väčšiu fyzickú silu. Platí to hlavne v stavebníctve a v poľnohospodárstve.

Zdroj: ŠÚ SR, ÚPSVaR

Zdroj: ŠÚ SR, ÚPSVaR

Údaje z výberového zisťovania pracovných síl klesajúci trend pomeru mužov k ženám nevykazujú, platí skôr rastúci trend. To znamená, že počet nezamestnaných mužov rastie rýchlejšie alebo klesá pomalšie ako počet nezamestnaných žien.

Dĺžka trvania nezamestnanosti							
	mesiac	do 3	4 – 6	7 – 12	12- 24	nad 24	Spolu
1Q – 04	ÚPSVaR	104 529	78 506	67 297	79 699	132 842	462 873
	VZPS	93 800	45 700	75 100	82 300	214 700	511 600
2Q – 04	ÚPSVaR	67 197	68 693	79 325	74 007	124 767	413 989
	VZPS	54 200	62 100	78 000	80 600	214 500	489 400
3Q – 04	ÚPSVaR	70 203	45 029	79 774	69 304	120 118	384 428
	VZPS	59 700	37 800	85 400	82 200	201 800	466 900
4Q – 04	ÚPSVaR	80 780	45 023	61 375	65 143	122 838	375 158
	VZPS	51 900	36 800	77 900	83 700	204 900	455 200

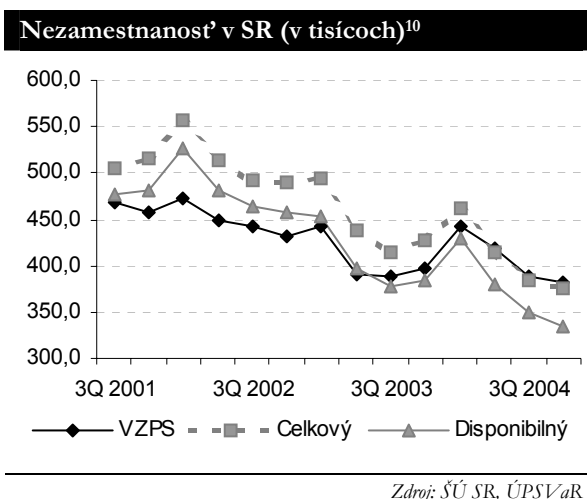
Zdroj: ŠÚ SR, ÚPSVaR

Pri porovnaní počtu podľa dĺžky trvania nezamestnanosti je možné vidieť, že počet tých, ktorí sú nezamestnaní viac ako 24 mesiacov, je podľa ÚPSVaR oveľa nižší ako podľa VZPS. Počet nezamestnaných do 12 mesiacov je zhruba rovnaký. Veľký rozdiel pri počte nezamestnaných nad 24 mesiacov môže byť spôsobený podmienkami ÚPSVaR. Po 24 mesiacoch môžu nezamestnanému ponúknuť prácu o úroveň nižšiu ako prislúcha jeho vzdelaniu a sprísnia sa aj kontroly hľadania zamestnania. Pri nesplnení niektorých podmienok je nezamestnaný vyradený z evidencie alebo môže požiadať o vyradenie z evidencie.

3.5. Ste evidovaný(á) na úrade práce ako uchádzač o zamestnanie?

V dotazníku pre členov domácnosti vo veku od 15 rokov, ktorý je základom výberového zisťovania pracovných síl, je uvedená otázka: „Ste evidovaný(á) na úrade práce ako uchádzač o zamestnanie?“. Podľa odpovedí na túto otázku možno zistiť, že počet evidovaných nezamestnaných podľa ÚPSVaR a počet ľudí, ktorí vo VZPS uviedli, že sú evidovaní na úradoch práce ako nezamestnaní, je približne rovnaký. Ak ešte znížime počet nezamestnaných, ktorí podľa dotazníka VZPS sú aj registrovaní na úradoch práce o počet

nedisponibilných nezamestnaných podľa VZPS (ďalší študenti, poberateľky materského príspevku, dôchodcovia, osoby na rodičovskej dovolenke), dostaneme číslo blízke tomu, čo uvádza ÚPSVaR. Treba ešte pripomenúť, že úrady práce uverejňujú disponibilnú mieru nezamestnanosti, to znamená, že berú do úvahy iba tých, ktorí sú schopní okamžite nastúpiť do zamestnania. Tých je samozrejme menej. Ako už bolo spomenuté, dôvodov nedisponibility môže byť viac, napr. rekvalifikácia, pracovná rehabilitácia zabezpečovaná úradom práce, dočasná PN alebo poberanie peňažnej pomoci v materstve. Tento fakt potvrdzuje, že rozdiely v počte nezamestnaných vykazovaných rôznymi inštitúciami sú spôsobené odlišnou metodikou používanou pre zaraďovanie medzi nezamestnaných.

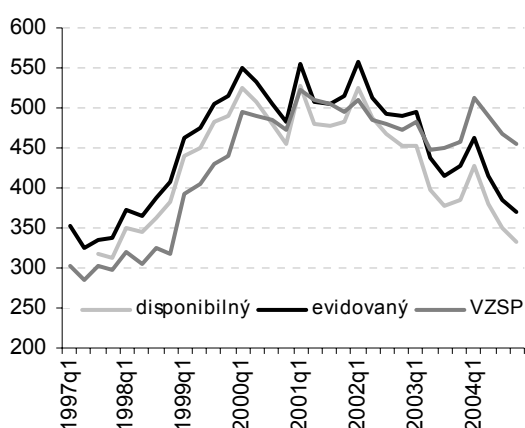
Počet nezamestnaných v SR (v tisícoch)								
	2003				2004			
	1Q	2Q	3Q	4Q	1Q	2Q	3Q	4Q
Evidovaný podľa dotazníku VZPS	443,4	391,2	388,6	396,1	441,7	418,0	389,3	382,3
Celkový podľa ÚPSVaR	494,5	437,1	415,3	426,5	462,9	414,0	384,4	375,2
Disponibilný podľa ÚPSVaR	453,6	396,9	377,6	384,9	428,7	380,8	349,5	334,9

Zdroj: ŠÚ SR, ÚPSVaR

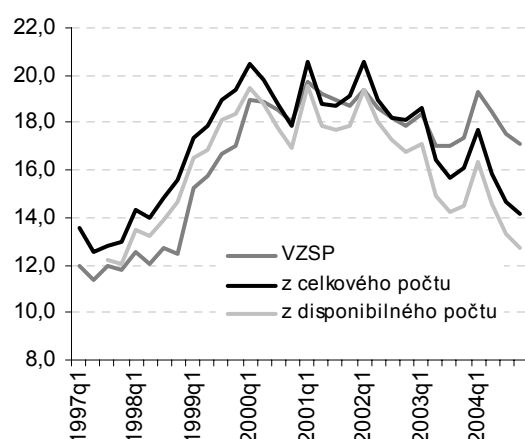
3.6. Ktorá miera nezamestnanosti je správna?

Ako vidieť z uvedených metodík, údaje o nezamestnanosti nemôžeme mechanicky porovnávať. Napriek odlišnosti metodík, miery nezamestnanosti v predchádzajúcich rokoch vykazovali aspoň rovnakú tendenciu - buď celoročne klesali alebo celoročne rástli a rozdiel medzi údajmi úradov práce a štatistického úradu tiež nebol taký vysoký. Ale v posledných štvrtrokoch sa diskrepancia medzi mierami nezamestnanosti vykazovanými jednotlivými inštitúciami výrazne prehĺbuje. Rozdiel medzi oboma mierami predstavuje približne 4 percentuálne body. V počte nezamestnaných to znamená rozdiel stotisíc ľudí. Títo ľudia podľa štatistického úradu patria k nezamestnaným, ale úrady práce ich medzi uchádzačmi o zamestnanie neevidujú.

¹⁰ V grafe čiara VZPS vyjadruje počet nezamestnaných, ktorí v dotazníku označili, že sú evidovaní na úradoch práci.

Počet nezamestnaných (v tisícoch)

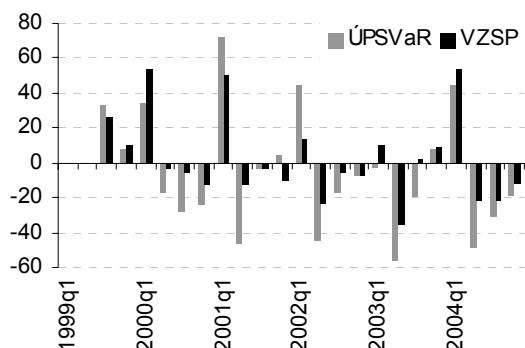
Zdroj: ŠÚ SR, ÚPSVaR

Miera nezamestnanosti (%)

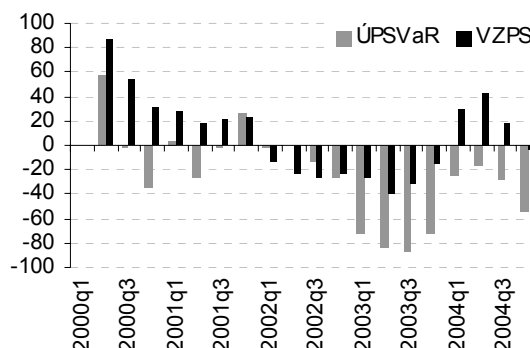
Zdroj: ŠÚ SR, ÚPSVaR

Túto skupinu ľudí môžeme zaradiť do troch rôznych podskupín.

1. Ľudia, ktorí si hľadajú prácu sami a neoplatí alebo nechce sa im evidovať na úrade práce. Môžu to byť študenti, ktorí si hľadajú prácu vhodnú ich vzdelaniu, tiež ľudia, ktorí odmietajú zaregistrovať sa na úradoch práce, nakoľko majú vysoké náklady na dochádzanie. Podľa časti 3.5. sa však zdá, že takýchto ľudí nie je veľa.
2. Ľudia pracujúci načierno, pričom štatistickému úradu povedia, že sú nezamestnaní. Konajú tak zo strachu z ich odhalenia. Títo ľudia nie sú v evidencii nezamestnaných, lebo nespĺňajú prísne podmienky hlásenia sa na úradoch práce. Posledná akcia „vietor“ odhalila, že takýchto ľudí môže byť viac.
3. Ekonomicky neaktívni ľudia, pričom štatistickému úradu povedia, že si hľadajú prácu. Môžu to byť osoby na ďalšej materskej dovolenke, študenti, ženy v domácnosti alebo ľudia, ktorí boli vyradení z evidencie úradov pre prísnejšie podmienky. Táto skupina ľudí môže chcieť pracovať a hľadať si prácu, hoci nie sú vedení v evidencii úradov práce. Vzhľadom na roztváranie „nožníc“ medzi mierami nezamestnanosti práve po sprísnení podmienok v evidencii, takýchto ľudí môže byť taktiež pomerne veľa (asi najviac z troch uvedených skupín). Ukazujú to aj rozdiely v mierach dlhodobej nezamestnanosti.

Zmena v počte nezamestnaných oproti predchádzajúcemu štvrťroku (v tisícoch)

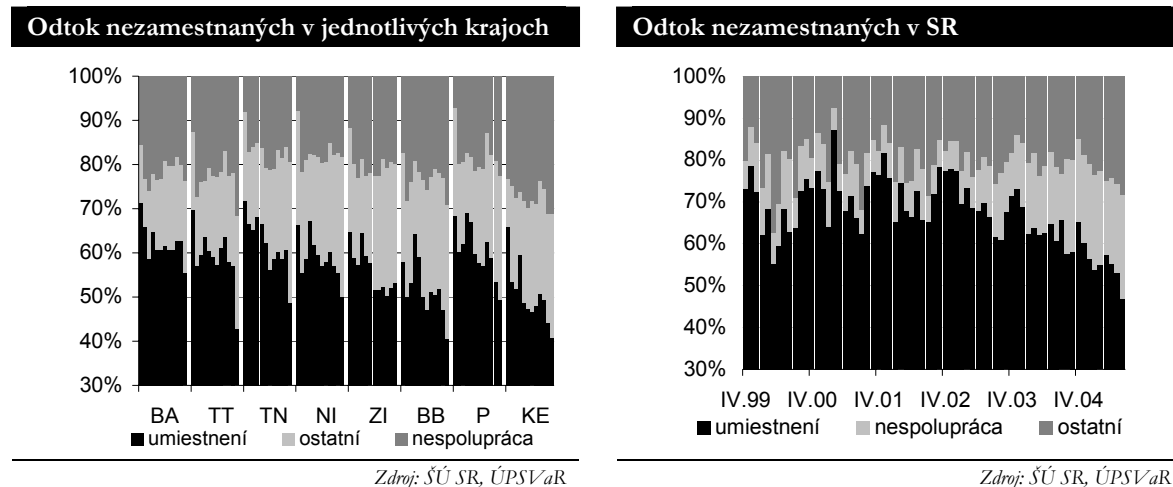
Zdroj: ŠÚ SR, ÚPSVaR

Medziročná zmena počtu nezamestnaných (v tisícoch)

Zdroj: ŠÚ SR, ÚPSVaR

Ako vidieť z grafu, od roku 2002 nastal veľký odliv uchádzačov o zamestnanie. Mohlo to byť spôsobené aj tým, že sa menila legislatíva a sprísnili sa podmienky pre zotrvanie v evidencii. Niektorým uchádzačom sa neoplatí zaevidovať sa z rôznych už uvádzaných dôvodov,

a niektorí uchádzači boli vyradení z evidencie na základe nespolupráce s úradom. **Predišlo sa tým zneužívaniu štátom poskytovaných sociálnych výhod.**

Ako vidíme, na jednej strane sa môže zdať, že úrady práce vzhľadom na tvrdosť podmienok uvádzajú podhodnotený údaje o nezamestnanosti, avšak na strane druhej sa môžu údaje Štatistického úradu javiť ako nadhodnotený v dôsledku čiernej práce. Vzhľadom na špecifika metodík vyčísl'ovania možno najpravdepodobnejšiu mieru nezamestnanosti hľadať niekde medzi týmito dvoma hodnotami uvádzanými ŠÚ SR a ÚPSVaR. **Záverom autorov je, že skutočná „vykazovaná“ miera nezamestnanosti by mohla byť v roku 2004 v blízkosti 15-17%, kým skutočná miera nezamestnanosti (berúc do úvahy aj čiernu prácu pri neaktívnych) je podľa nášho názoru na úrovni 12% až 14%.**

4. Výhľad do budúcnosti

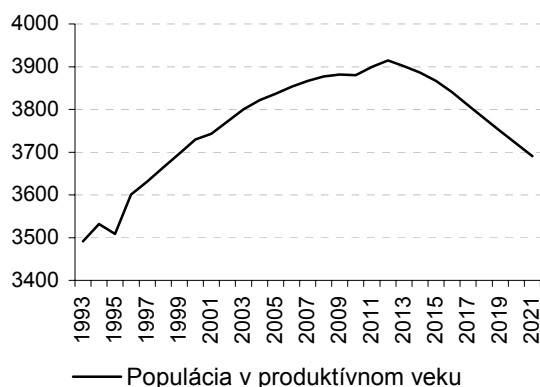
Slovensko v roku 2004 spustilo dôchodkovú reformu, ktorej základným cieľom bolo pripraviť dôchodkový systém na starnutie obyvateľstva. Kým v roku 2002 na jedného obyvateľa prispievali šiesti obyvateľia v produktívnom veku, v roku 2055 budú iba dvaja.

Súčasťou dôchodkovej reformy je aj postupné zvyšovanie veku odchodu do dôchodku. Dôchodkový vek 60 rokov pre mužov a 53 až 57 rokov pre ženy sa zvyšuje tempom 9 mesiacov za rok, pokiaľ nedosiahne jednotnú úroveň 62 rokov. Uvažuje sa, že v budúcnosti sa vek odchodu do dôchodku môže zvýšiť na 65 rokov. Zvyšovanie veku je nutné z dôvodu postupného predlžovania očakávanej dĺžky života.

Podľa demografickej prognózy, počet obyvateľov v produktívnom veku bude do roku 2012 rásť, a potom klesať. Na rast počtu EAO bude vplývať tak zvyšovanie veku odchodu do dôchodku ako aj príchod silnejších populačných ročníkov. Predpokladaný počet „dôchodcov“, ktorí zostanú na trhu práce v dôsledku zvýšenia veku odchodu do dôchodku a očakávaný vývoj počtu obyvateľov v produktívnom veku môžeme vidieť v nasledujúcej tabuľke a grafe.

Počet „dôchodcov“ so zvýšeným vekom odchodu do dôchodku (tisíc osôb)								
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Populácia v produkt. veku	3799,884	3821,948	3837,062	3853,072	3866,325	3877,001	3881,942	3880,493
<i>medziročná zmena</i>	28,296	22,064	15,114	16,010	13,253	10,676	4,941	-1,449
Počet „dôchodcov“	0	21,389	29,546	38,097	57,608	84,229	90,000	95,000
<i>medziročná zmena</i>	0	21,389	8,157	8,551	19,511	26,621	5,771	5,000

Zdroj: MF SR

Populácia v produktívnom veku (v tisíc osôb)

Zdroj: MF SR

Z dôvodu rastu populácie v produktívnom veku a z dôvodu postupného zvyšovania veku odchodu do dôchodku nemôžeme predpokladať, že miera nezamestnanosti do roku 2010 sa dramaticky zníži. Očakávame iba pomalší pokles miery nezamestnanosti uvádzanej Štatistickým úradom, pričom ale miera zamestnanosti by mala mierne rásť. Aby sa miera zamestnanosti pri zväčšujúcom sa počte populácie v produktívnom veku nezmenila, musí počet zamestnaných vzrásť rovnakým pomerom ako populácia v produktívnom veku.

V nasledujúcej tabuľke je uvedený očakávaný rast zamestnanosti, ktorý by mal byť podporovaný viacerými faktormi: zlepšením podnikateľského prostredia a rastom priamych zahraničných investícií, zvýšením motivácie neaktívnych zapojiť sa do pracovného procesu, vyššími investíciami do infraštruktúry alebo napríklad prílevom finančných prostriedkov z EÚ. Prvé čísla z roku 2005 naznačujú, že skutočnosť v roku 2005 môže byť o niečo lepšia ako prognózy MF SR z januára tohto roka (až 1,6%). Pre porovnanie sú nižšie uvedené aj tri scenáre OECD ohľadom zamestnanosti na Slovensku.

Prognózy niektorých ukazovateľov trhu práce

	2003	2004	2005 F	2006 F	2007 F	2008 F	2009 F	2010 F
Populácia v produkt. veku	3799,884	3821,948	3837,062	3853,072	3866,325	3877,001	3881,942	3880,493
Počet zamestnaných	2187,8	2208,3	2227,0	2245,8	2264,8	2283,9	2187,8	2208,3
% rast	1,8%	0,3%	0,8%	0,9%	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%
Miera zamestnanosti	57,0%	56,8%	57,0%	57,3%	57,6%	57,9%	58,3%	58,9%
Počet nezamestnaných	459,2	480,7	467,8	453,6	448,1	448,4	434,9	421,7
Miera nezamestnanosti VZPS	17,4%	18,1%	17,6%	17,0%	16,7%	16,6%	16,1%	15,5%

Zdroj: MF SR, január

Miera evidovanej nezamestnanosti (ÚPSVaR) môže byť ľahko ovplyvniteľná zmenami v podmienkach evidencie. V prípade legislatívnych zmien sa môže výrazne zmeniť počet nezamestnaných, tak klesnúť ako aj vzrásť.

Vývoj zamestnanosti podľa OECD

	2005	2006	2007	2008	2009
Pravdepodobný scenár	1,1	1,3	1,4	1,4	1,4
Pesimistický scenár – bez reforiem	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Optimistický scenár - všetky reformy	1,9	2,0	2,1	2,2	2,3

Zdroj: OECD

5. Záver

Z medzinárodného porovnania sme zistili, že štáty s podobnou mierou zamestnanosti – čo znamená, že rovnakej časti populácie vedia zabezpečiť prácu – môžu mať odlišnú mieru nezamestnanosti. Tieto rozdiely nastávajú aj vďaka odlišnej miere ekonomickej aktivity a miery neaktivity. Pre správnu analýzu a porovnanie trhu práce treba hľadať okrem miery nezamestnanosti aj na ostatné ukazovateľ, ako je miera zamestnanosti, ekonomickej aktivity či miera neaktivity, ktoré môžu o danom trhu práce povedať oveľa viac. **Mieru zamestnanosti považujeme za dôležitejší indikátor ako nezamestnanosť.**

Demografia môže významne vplyvať na ukazovatele trhu práce predovšetkým v krátkodobom horizonte. **Podľa nášho názoru výrazný nárast populácie v produktívnom veku od roku 1995 spôsobil nárast miery nezamestnanosti o 5 až 7 percentuálnych bodov.**

Metodika Štatistického úradu SR je v súlade s medzinárodnými definíciami a odporúčaniami ILO a Eurostatu. Táto metodika je používaná aj ostatnými štátmi EÚ, preto sa dá používať na medzinárodné porovnávanie. Podľa dotazníka VZPS vie Štatistický úrad určiť štruktúru nezamestnaných, dôvody ich nezamestnania, ako aj priemernú dobu nezamestnanosti. Miery nezamestnanosti vykazované úradmi práce v jednotlivých krajinách sa však porovnávať nedajú. Vyplýva to z odlišnej legislatívy, ktorá určí, v ktorom štáte kto je považovaný za nezamestnaného. Miera vykazovaná úradmi práce je vhodná pre politiku trhu práce, čiže pre stimuláciu záujmu o prácu, pre znižovanie miery zneužitia sociálnych výhod a pre plánovanie verejných financií. Na základe porovnania metodík výpočtu miery nezamestnanosti môžeme povedať, že skutočná „vykázaná“ miera nezamestnanosti je niekde medzi hodnotami, ktoré uvádzajú Štatistický úrad a Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. **Záverom autorov je, že to v roku 2004 mohlo byť v blízkosti 15-17%, kým skutočná miera nezamestnanosti (berúc do úvahy aj čiernu prácu pri neaktívnych) je podľa nášho názoru na úrovni 12% až 14%.**

Znižovanie miery nezamestnanosti je, aj bude ťažkou úlohou tak pre SR, ako aj v rámci EÚ. Dôvodmi sú okrem často spomínaných trhu práce (napr. nízka mobilita alebo rozdiely v potrebách firiem a v kvalifikácii uchádzačov) hlavne 2 ďalšie faktory: nutnosť zvyšovania veku odchodu do dôchodku a rast populácie v produktívnom veku. **Z týchto dôvodov nie je veľmi pravdepodobné, že sa podarí do roku 2010 mieru nezamestnanosti podľa medzinárodných metodík výrazne priblížiť k 10%.** Platí to aj vtedy, keby sa miera zamestnanosti vyvíjala lepšie než odhady MF SR.

Prílohy

1. Definície a vzorce

Miera participácie vyjadruje aká časť populácie z danej vekovej skupiny patrí medzi ekonomicky aktívne obyvateľstvo. $MP = \frac{EAO_{PPV}}{PPV}$

Miera zamestnanosti vyjadruje aká časť populácie v produktívnom veku je zamestnaná.

$$MZ = \frac{ZAM}{PPV}$$

Miera nezamestnanosti vyjadruje aká časť ekonomicky aktívneho obyvateľstva je nezamestnaná. $MN = \frac{NEZ}{EAO}$

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa VZPS sú osoby vo veku od 15 rokov, ktoré patria medzi pracujúcich v civilnom sektore, nezamestnaných alebo príslušníkov ozbrojených zložiek. $EAO_{\dot{s}ú} = ZAM_{\dot{s}ú} + NEZ_{\dot{s}ú} + POZ$

Miera ekonomickej aktivity vyjadruje aká časť populácie od 15 rokov života patrí do skupiny ekonomicky aktívneho obyvateľstva. $MEA = \frac{EAO}{PPV + PPOV}$

Miera ekonomickej aktivity obyvateľstva podľa VZPS ja vypočítaná podľa vzorca:

$MEA = \frac{EAO_{\dot{s}ú}}{PPV + PPOV}$, kde PPV značí populáciu v produktívnom a PPOV populáciu v poproduktívnom veku.

Ekonomicky neaktívne obyvateľstvo podľa VZPS sú osoby, ktoré sú v sledovanom týždni bez práce, pretože sa pripravujú na povolanie, poberajú dôchodok, starajú sa o domácnosť, navštevujú rekvalifikačný kurz a z uvedených dôvodov si v priebehu posledných štyroch týždňov aktívne nehľadajú zamestnanie alebo si zamestnanie hľadajú, ale nie sú schopní nastúpiť do 14 dní. Rovnako sem patria osoby na ďalšej materskej dovolenke a osoby, ktoré majú záujem pracovať, ale zamestnanie si nehľadajú, pretože neveria, že si nájdu primeranú prácu. Do ukazovateľa sú zahrnuté aj osoby mladšie ako 15 rokov.

Pracujúci podľa VZPS sú osoby vo veku od 15 rokov, ktoré v sledovanom týždni vykonávajú **aspoň jednu** hodinu prácu za mzdu, plat, alebo prácu s cieľom dosiahnutia zisku, vrátane osôb pracujúcich v zahraničí. Medzi pracujúcich sú zahrnutí aj vypomáhajúci členovia domácností podnikateľov, ktorí za svoju činnosť nepoberajú žiadnu mzdu ani odmenu, profesionálni príslušníci ozbrojených zložiek, ako aj osoby v civilnej službe.

Zamestnanci podľa VZPS ($ZAM_{\dot{s}ú}$) sú osoby vo veku od 15 rokov, ktoré v sledovanom týždni vykonávajú aspoň jednu hodinu prácu za mzdu alebo plat. Medzi zamestnancov patria aj členovia produkčných družstiev.

Za zamestnancov podľa podnikového výkazníctva sa považujú všetci stáli aj dočasný zamestnanci bez ohľadu na štátnu príslušnosť, ktorí sú v pracovnom, služobnom alebo členskom pomere k zamestnávateľskej organizácii.

Samozamestnaní podľa VZPS sú osoby pracujúce vo vlastnom podniku (podnikatelia so zamestnancami), na vlastný účet (podnikatelia bez zamestnancov) a vypomáhajúci členovia domácností podnikateľov.

Nezamestnaní podľa VZPS ($NEZ_{\dot{s}U}$) sú osoby vo veku od 15 rokov, ktoré v sledovanom týždni nemajú prácu, ktoré si v posledných štyroch týždňoch aktívne hľadajú prácu a ktoré sú schopné nastúpiť do práce najneskôr do dvoch týždňov. Tieto osoby môžu, ale nemusia byť evidované na úradoch práce ako nezamestnané.

Miera nezamestnanosti podľa VZPS sa vypočítava podľa vzorca: $MN_{\dot{s}U} = \frac{NEZ_{\dot{s}U}}{EAO_{\dot{s}U}}$.

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo podľa ÚPSVaR sa počíta z priemerného počtu pracujúcich za predchádzajúci rok podľa ŠÚ SR vrátane osôb na materskej a ďalšej materskej dovolenke a z priemerného počtu evidovaných (celkový počet) nezamestnaných za predchádzajúci rok podľa údajov ÚPSVaR¹¹. Tento údaj sa používa pre celý rok. Platí vzťah:

$$EAO_{\dot{U}P,t} = ZAM_{\dot{s}U,t-1} + NEZ_{\dot{U}P,t-1}$$

Zamestnanec podľa zákona č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov je fyzická osoba v pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu alebo doktorand v dennej forme doktorandského štúdia.

Uchádzač o zamestnanie (nezamestnaný) je občan, ktorý chce pracovať a hľadá zamestnanie a po podaní písomnej žiadosti o sprostredkovanie vhodného zamestnania **je zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie na ústredí práce, sociálnych vecí a rodiny** v územnom obvode, v ktorom má trvalý pobyt. Tento občan nie je v pracovnom, štátnozamestnaneckom alebo členskom pomere, v služobnom vzťahu alebo doktorandom v dennej forme doktorandského štúdia; nevykonáva samostatnú zárobkovú činnosť; nevykonáva zárobkovú činnosť v cudzine; **môže vykonávať zárobkovú činnosť najviac 16 hodín týždenne a jeho mzda za tento výkon nepresahuje 800 Sk týždenne**. Nie sú tu uvádzaní záujemcovia o zamestnanie, ktorí sú zamestnancami, ale hľadajú iné zamestnanie alebo chcú zmeniť či zlepšiť si svoju kvalifikáciu formou vzdelávania a prípravy pre trh práce. Do evidencie uchádzačov o zamestnanie sa **nezaradí** občan, ktorý sa sústavne pripravuje na povolanie, je dočasne práceneschopný, má nárok na materské, má priznaný starobný dôchodok alebo bol vyradený z evidencie uchádzačov o zamestnanie na základe požiadania o vyradenie z tejto evidencie a z dôvodov vykonávania práce bez pracovného pomeru, nespolupráce s úradom práce alebo mu bolo v cudzine udelené povolenie na zamestnanie.

Miera evidovanej nezamestnanosti sa v súlade s dohovorom Medzinárodnej organizácie práce vypočíta z počtu disponibilných uchádzačov o zamestnanie, ktorí môžu bezprostredne po predložení ponuky vhodného voľného pracovného miesta nastúpiť do zamestnania, t. j. evidovaní nezamestnaní, na strane ktorých nie je žiadna objektívna prekážka na prijatie do zamestnania a z počtu ekonomicky aktívnych osôb určeného podľa metodiky ÚPSVaR.

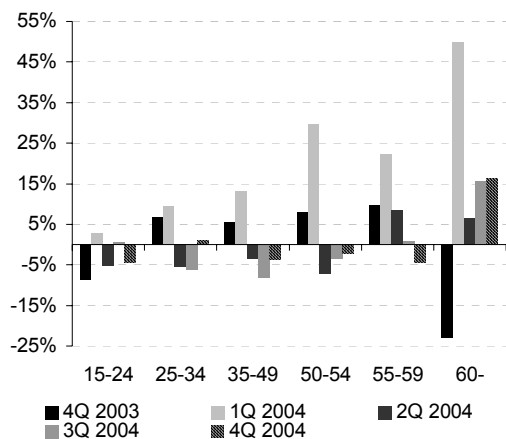
$$MEN = \frac{disp.UoZ}{EAO_{\dot{U}P}}$$

Registrovaná miera nezamestnanosti sa počíta tak isto ako evidovaná miera nezamestnanosti ale nie z disponibilného ale z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie.

¹¹ Je to istá nekonzistencia v tom, že sa používa počet z predchádzajúceho roka, navyše miešajú sa v menovateli dve rôzne metodiky.

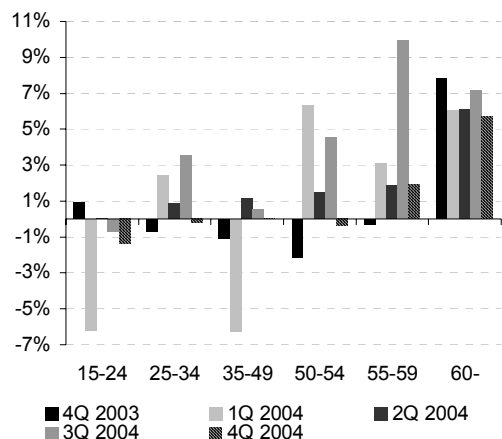
2. Tabuľky

Medzikvartálna zmena počtu nezamestnaných

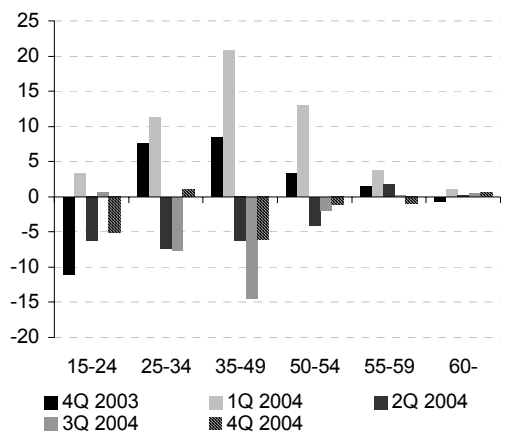
Zdroj: ŠÚ SR

Medzikvartálna zmena počtu zamestnaných

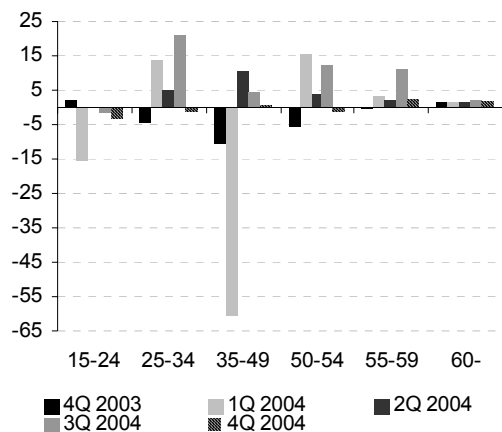
Zdroj: ŠÚ SR

Zmena počtu nezamestnaných

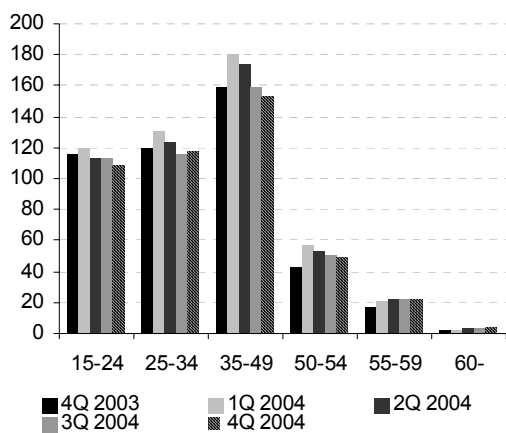
Zdroj: ŠÚ SR

Zmena počtu zamestnaných

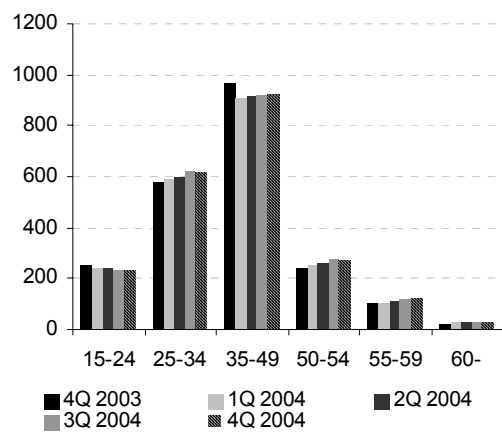
Zdroj: ŠÚ SR

Štruktúra nezamestnaných

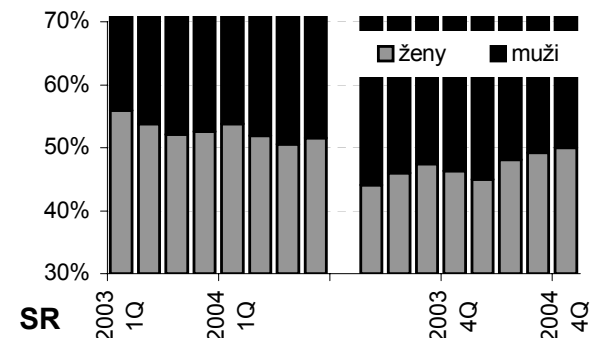
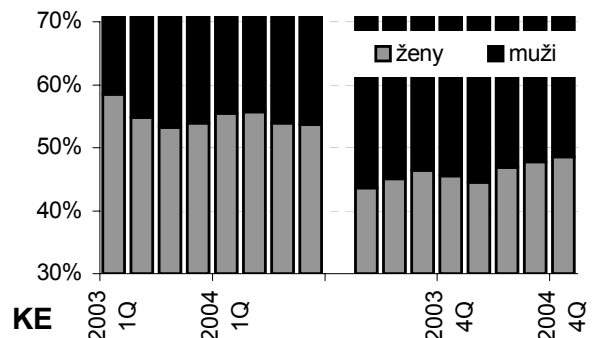
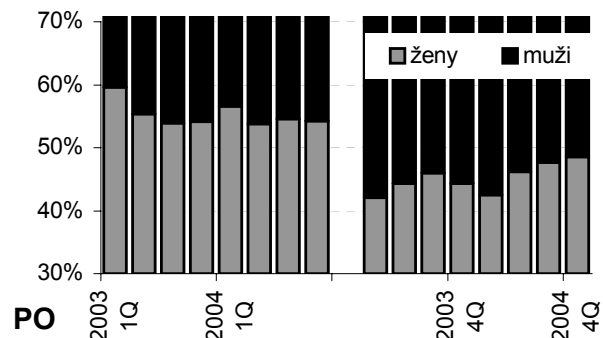
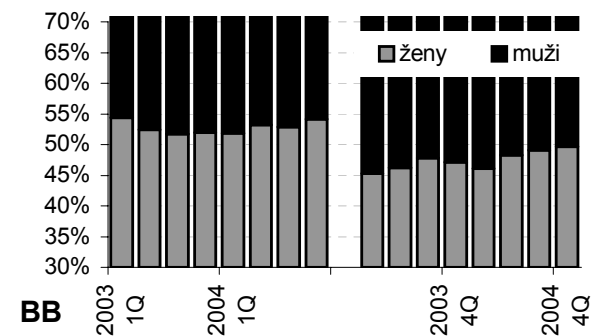
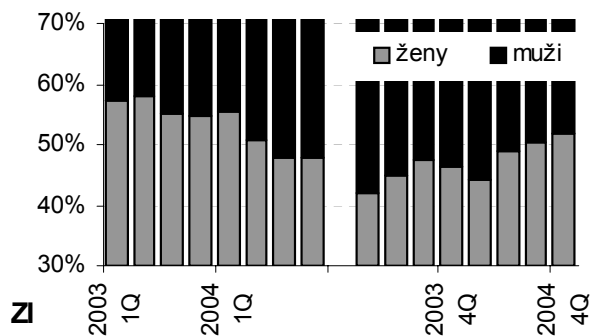
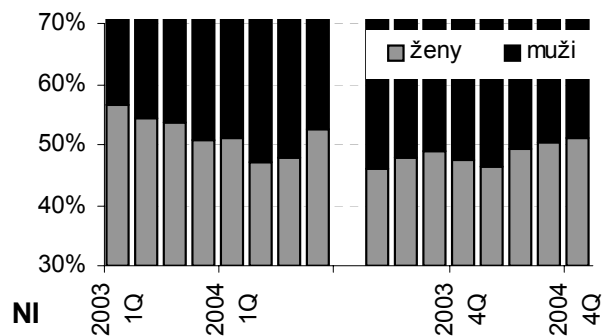
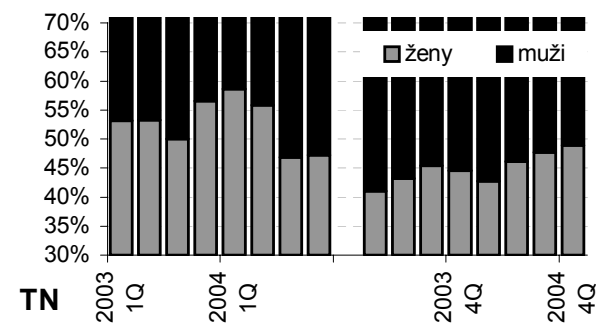
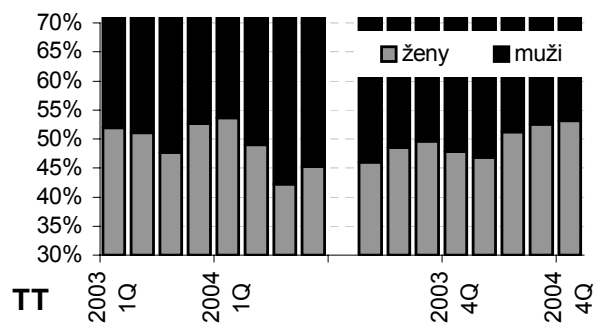
Zdroj: ŠÚ SR

Štruktúra zamestnaných

Zdroj: ŠÚ SR

Medzikvartálna zmena počtu nezamestnaných

Zdroj: ŠÚ SR

Employment rate (% population aged 15-64)					
	1999	2000	2001	2002	2003
European Union	61,9	62,4	62,8	62,8	62,9
European Union of 15 Member States	62,5	63,4	64,1	64,2	64,3
Belgium	59,3	60,5	59,9	59,9	59,6
Czech Republic	65,6	65	65	65,4	64,7
Denmark	76	76,3	76,2	75,9	75,1
Germany	65,2	65,6	65,8	65,4	64,8
Estonia	61,5	60,4	61	62	62,9
Greece	55,3	55,7	55,4	56,7	57,9
Spain	53,7	56,2	57,7	58,4	59,7
France	60,9	62,1	62,8	62,8	62,8
Ireland	63,3	65,2	65,8	65,6	65,4
Italy	52,7	53,7	54,8	55,5	56,1
Cyprus		65,7	67,8	68,6	69,2
Latvia	58,8	57,5	58,6	60,4	61,8
Lithuania	61,7	59,1	57,5	59,9	61,1
Luxemburg	61,7	62,7	63,1	63,1	
Hungary	55,6	56,3	56,2	56,2	57
Malta		54,2	54,3	54,5	
Netherlands	71,7	72,9	74,1	74,4	73,5
Austria	68,6	68,5	68,5	69,2	69,2
Poland	57,6	55	53,4	51,5	51,2
Portugal	67,5	68,4	68,7	68,2	67,2
Slovenia	62,2	62,8	63,8	63,4	62,6
Slovak Republic	58,1	56,8	56,8	56,8	57,7
Finland	66,4	67,2	68,1	68,1	67,7
Sweden	71,7	73	74	73,6	72,9
United Kingdom	71	71,5	71,7	71,7	71,8

Zdroj: Eurostat

Activity rate (% population aged 15-64)					
	1999	2000	2001	2002	2003
European Union	68,3	68,6	68,7	69	69,3
European Union of 15 Member States	68,6	69	69,2	69,7	70
Belgium	64,9	65,1	64,2	64,8	64,9
Czech Republic	72	71,3	70,8	70,6	70,2
Denmark	80,6	80	79,9	79,6	79,5
Germany	71,2	71,1	71,5	71,5	71,5
Estonia	70,4	70,2	70	69,3	70,1
Greece	63	62,9	62,1	63,1	63,9
Spain	61,7	63,2	64,5	66	67,3
France	68,7	68,7	68,7	68,9	69
Ireland	67,1	68,2	68,5	68,7	68,8
Italy	59,6	60,1	60,6	61,1	61,5
Cyprus		69,1	70,6	71,2	72,4
Latvia	68,5	67,2	67,7	68,8	69,2
Lithuania	72,2	70,8	69,7	69,6	69,9
Luxemburg	63,2	64,1	64,4	65	
Hungary	59,8	60,1	59,6	59,7	60,6
Malta		58	58,1	58,6	
Netherlands	74,1	75,2	75,8	76,5	76,3
Austria	71,3	71	71,3	72,6	72,7
Poland	65,9	65,8	65,5	64,6	63,9
Portugal	70,9	71,5	71,8	72,1	72,1
Slovenia	67,3	67,5	68,1	67,8	67,1
Slovak Republic	69,5	69,9	70,4	69,9	70
Finland	73,9	74,5	75	74,9	74,5
Sweden	76,8	77,3	77,9	77,6	77,3
United Kingdom	75,7	75,7	75,6	75,6	75,6

Zdroj: Eurostat

Employment rate (% population aged 15-24)					
	1999	2000	2001	2002	2003
European Union	37,6	38	38	37,4	36,7
European Union of 15 Member States	39,4	40,4	40,8	40,5	39,7
Belgium	28,2	29,1	29,7	29,4	27,4
Czech Republic	38,3	36,4	34,2	32,2	30
Denmark	65,5	66	62,3	63,5	59,6
Germany	47,2	47,2	47	45,2	44
Estonia	30,1	28,3	28,1	28,2	29,3
Greece	26,8	27,1	26	26,5	25,5
Spain	30,4	32,3	33,5	33,3	33,4
France	27,1	28,6	29,5	29,5	29,9
Ireland	49,1	51	50,2	49,7	48
Italy	25,7	26,4	26,3	25,8	25,2
Cyprus		37	38,4	37	37,6
Latvia	32,3	29,6	28,8	31	31,5
Lithuania	31,1	25,9	22,7	23,8	22,5
Luxemburg	31,8	31,9	32,3	29,7	
Hungary	34,9	33,5	30,7	28,5	26,8
Malta		52,8	52,3	51	
Netherlands	64,5	68,7	70,4	70	67,9
Austria	54,1	52,4	51,3	51,6	51
Poland	25,9	24,5	24	21,7	21,2
Portugal	43,1	42,4	43	42,1	38,7
Slovenia	34	32,8	30,5	30,6	29,1
Slovak Republic	31	29	27,7	27	27,4
Finland	40	41,1	41,8	40,7	39,7
Sweden	39,9	42,2	44,2	42,8	41,2
United Kingdom	56,6	56,7	56,7	56,3	55,5

Zdroj: Eurostat

Activity rate (% of population aged 15-24)					
	1999	2000	2001	2002	2003
European Union	46,1	46,1	46	45,6	45
European Union of 15 Member States	47,7	47,8	47,7	47,6	47,2
Belgium	35,7	35,3	35,7	35,7	35
Czech Republic	46,7	44,4	41,5	38,7	36,8
Denmark	72,3	70,7	68	68,6	65,6
Germany	51,6	51,5	51,3	50,1	49,1
Estonia	38,9	37,4	36,5	34,2	36,9
Greece	39,4	38,5	36,2	36,1	34,5
Spain	40,9	41,4	42,4	42,9	43,2
France	35,7	35,6	36,2	36,5	37,4
Ireland	53,7	54,8	54,1	54,2	52,8
Italy	38,3	38,4	36,6	35,5	34,6
Cyprus		41	41,8	40,2	41,3
Latvia	42,5	38,1	36,9	39,1	38,4
Lithuania	42,2	36,9	33,1	30,9	30
Luxemburg	34,1	34,1	34,5	32,7	
Hungary	40,1	38,3	34,6	32,6	31
Malta		58,7	60,8	59,6	
Netherlands	69,3	72,9	73,8	73,7	72,6
Austria	57	55,3	54,7	55,6	55,5
Poland	36,1	37,8	39,7	37,8	36,4
Portugal	47,4	46,6	47,4	47,6	45,3
Slovenia	41,3	39,2	37,1	36,6	35,2
Slovak Republic	46,8	46	45,5	43,4	41,1
Finland	50,9	52,3	52,1	51,5	50,7
Sweden	46,8	48,1	50	49,1	47,7
United Kingdom	65,3	65	64,3	64	63,3

Zdroj: Eurostat

Employment rate (% population aged 25-54)					
	1999	2000	2001	2002	2003
European Union	75,5	76,1	76,4	76,3	76,5
European Union of 15 Member States	75,6	76,5	77	77,1	77,2
Belgium	76,2	77,4	76,6	76,5	76,5
Czech Republic	81,9	81,6	82,1	82,5	81,7
Denmark	83,9	84,2	84,4	84,1	83,5
Germany	78,7	79,3	79,3	78,7	77,8
Estonia	76,7	75,6	76	76,8	77,8
Greece	69,6	70	70,1	71,1	72,6
Spain	66,1	68,3	69,4	70,1	71,3
France	77,7	78,8	79,4	79,4	79,3
Ireland	73,4	75,3	76,3	76	76
Italy	67	68	69,2	70,1	70,7
Cyprus		78,3	80,8	82,2	82,6
Latvia	74,6	73,6	75,4	76,1	77,7
Lithuania	77,6	75,2	74,1	76,9	78,9
Luxemburg	76,9	78,2	78,7	78,7	
Hungary	72,3	73	73,1	73	73,7
Malta		60,6	61	61,5	
Netherlands	81,1	81,7	82,8	82,8	82,4
Austria	81,9	82,6	82,9	83,9	84,5
Poland	73,8	70,9	69,2	67,4	67,5
Portugal	80,6	81,8	82,2	81,6	81
Slovenia	81,7	82,6	83,6	83,4	82,5
Slovak Republic	76,1	74,7	74,8	75	76
Finland	80,4	80,9	81,5	81,6	81,1
Sweden	82,7	83,9	84,6	84,1	83,5
United Kingdom	79,9	80,4	80,6	80,6	80,8

Zdroj: Eurostat

Activity rate (% of population aged 25-54)					
	1999	2000	2001	2002	2003
European Union	82,2	82,5	82,6	82,9	83,2
European Union of 15 Member States	81,9	82,2	82,4	82,8	83,2
Belgium	82,3	82,4	81,2	81,9	82,3
Czech Republic	88,6	88,4	88,4	88,2	87,8
Denmark	88,2	87,9	87,9	87,8	87,8
Germany	85,2	85,3	85,5	85,6	85,5
Estonia	87,1	87	86,3	85,4	85,7
Greece	77,4	77,5	77,2	78,1	79,2
Spain	74,5	75,7	76,5	78,1	79,4
France	86,4	86,3	86,1	86,2	86,2
Ireland	77,3	78,4	78,9	78,9	79,2
Italy	73,8	74,3	75,1	75,7	76,3
Cyprus		81,9	83,5	84,7	85,8
Latvia	86	85,5	86,2	85,7	86,3
Lithuania	90	89	88,5	88,5	88,8
Luxemburg	78,5	79,7	80	80,6	
Hungary	77,1	77,3	77,1	77	77,8
Malta		64,3	63,8	64,8	
Netherlands	83,3	83,7	84,3	84,8	85,2
Austria	84,9	85,3	85,9	87,6	88,3
Poland	82,5	82,4	81,9	81,5	81,4
Portugal	84,1	84,8	85,2	85,4	85,9
Slovenia	87,1	87,4	88	88,1	87,5
Slovak Republic	87,6	88,4	88,9	88,6	89,5
Finland	87,8	87,9	88	88	87,5
Sweden	87,6	87,9	88	87,7	87,7
United Kingdom	84	84,1	83,8	84	84

Zdroj: Eurostat

Employment rate (% population aged 55-64)					
	1999	2000	2001	2002	2003
European Union	36,2	36,6	37,4	38,7	40,2
European Union of 15 Member States	37,1	37,8	38,8	40,1	41,7
Belgium	24,6	26,3	25,1	26,6	28,1
Czech Republic	37,5	36,3	37,1	40,8	42,3
Denmark	54,5	55,7	58	57,9	60,2
Germany	37,8	37,6	37,9	38,7	39,3
Estonia	47,5	46,3	48,5	51,6	52,3
Greece	39,1	38,6	38	39,7	42,3
Spain	35	37	39,2	39,7	40,8
France	28,8	29,9	31,9	34,7	36,8
Ireland	43,7	45,2	46,5	47,1	49
Italy	27,6	27,7	28	28,9	30,3
Cyprus		49,4	49,1	49,4	50,4
Latvia	36,6	36	36,9	41,7	44,1
Lithuania	40,9	40,4	38,9	41,6	44,7
Luxemburg	26,4	26,7	25,6	29,5	
Hungary	19,4	22,2	23,5	25,6	28,9
Malta		28,5	29,4	30,3	
Netherlands	36,4	38,2	39,6	42,3	44,8
Austria	29,7	28,8	28,9	29,7	30,4
Poland	31,9	28,4	27,4	26,1	26,9
Portugal	50,3	50,7	50,1	50,9	51,1
Slovenia	22	22,7	25,5	24,5	23,5
Slovak Republic	22,3	21,3	22,4	22,8	24,6
Finland	39	41,6	45,7	47,8	49,6
Sweden	63,9	64,9	66,7	68	68,6
United Kingdom	49,6	50,8	52,3	53,5	55,5

Zdroj: Eurostat

Activity rate (% of population aged 55-64)					
	1999	2000	2001	2002	2003
European Union	39,3	39,4	40,1	41,4	43,1
European Union of 15 Member States	40,3	40,6	41,5	42,8	44,6
Belgium	25,9	27,1	25,9	27,7	28,9
Czech Republic	39,4	38,2	39	42,4	44,2
Denmark	57,5	58,2	60,5	60,4	63,3
Germany	43,7	42,9	42,9	43,7	44,3
Estonia	51,3	51,3	53,2	55,7	56,3
Greece	40,7	40,2	39,7	41,4	43,6
Spain	37,4	39,5	41,9	42,7	43,8
France	31,2	32,1	33,8	36,7	38,8
Ireland	45,5	46,4	47,7	48,3	50,3
Italy	29	29	29,2	30,2	31,5
Cyprus		51,3	51,7	51,3	52,7
Latvia	39,9	39,7	41,4	46,3	47,9
Lithuania	43,4	45,1	44,9	46,9	50,5
Luxemburg	26,7	27	25,7	29,7	
Hungary	19,9	22,9	24,2	26,4	29,8
Malta		29,6	30,1	30,9	
Netherlands	37,3	39	40,2	43,3	46
Austria	31,2	30,5	30,5	31,5	32,2
Poland	34,5	31,3	30,2	29,1	30,1
Portugal	51,9	52,4	51,7	52,9	53,4
Slovenia	23,1	24	26,5	25,2	24,3
Slovak Republic	24,6	24,3	25,5	26,9	28,5
Finland	43,5	45,8	50,3	52,1	53,7
Sweden	67,6	68,6	70	71,2	71,9
United Kingdom	52,1	53	54,1	55,4	57,3

Zdroj: Eurostat

Unemployment rate (% labour force 15+)					
	1999	2000	2001	2002	2003
European Union	9,2	8,8	8,5	8,8	9,1
European Union of 15 Member States	8,7	7,8	7,4	7,7	8,1
Belgium	8,6	6,9	6,7	7,3	8,1
Czech Republic	8,6	8,7	8	7,3	7,8
Denmark	4,8	4,4	4,3	4,6	5,6
Germany	8,4	7,8	7,8	8,7	9,6
Estonia	11,3	12,5	11,8	9,5	10,1
Greece	11,8	11	10,4	10	9,3
Spain	12,8	11,3	10,6	11,3	11,3
France	10,7	9,3	8,5	8,8	9,4
Ireland	5,6	4,3	3,9	4,3	4,6
Italy	11,3	10,4	9,4	9	8,6
Cyprus		5,2	4,4	3,9	4,4
Latvia	14	13,7	12,9	12,6	10,5
Lithuania	11,2	15,7	16,1	13,6	12,7
Luxemburg	2,4	2,3	2,1	2,8	3,7
Hungary	6,9	6,3	5,6	5,6	5,8
Malta		7	6,7	7,5	8,2
Netherlands	3,2	2,9	2,5	2,7	3,8
Austria	3,9	3,7	3,6	4,3	4,4
Poland	13,4	16,4	18,5	19,8	19,2
Portugal	4,5	4,1	4,1	5,1	6,3
Slovenia	7,2	6,6	5,8	6,1	6,5
Slovak Republic	16,7	18,7	19,4	18,7	17,1
Finland	10,2	9,8	9,1	9,1	9
Sweden	6,7	5,6	4,9	4,9	5,6
United Kingdom	5,9	5,4	5	5,1	5

Zdroj: Eurostat

Long term unemployment rate (% labour force)					
	1999	2000	2001	2002	2003
European Union	4,1	4	3,8	3,9	4
European Union of 15 Member States	4	3,5	3,1	3,1	3,3
Belgium	4,9	3,7	3,2	3,5	3,7
Czech Republic	3,1	4,2	4,1	3,7	3,8
Denmark	1	1	0,8	0,9	1,1
Germany	4,3	3,9	3,8	4,1	4,6
Estonia	5	5,7	5,7	5	4,6
Greece	6,4	6	5,4	5,1	5,1
Spain	5,9	4,7	3,9	3,9	3,9
France	4,2	3,6	3	3	3,4
Ireland	2,6	1,6	1,2	1,3	1,5
Italy	6,8	6,4	5,8	5,3	4,9
Cyprus		1,3	0,9	0,8	1,1
Latvia	7,6	7,9	7,2	5,7	4,3
Lithuania	4,3	7,6	9,1	7,3	6,1
Luxemburg	0,7	0,6	0,6	0,7	0,8
Hungary	3,3	3	2,5	2,4	2,4
Malta		4,6	3,2	3,2	
Netherlands	1,2	0,8	0,7	0,7	1
Austria	1,2	1	0,9	0,9	1,1
Poland	5,8	7,6	9,3	10,8	10,7
Portugal	1,8	1,7	1,5	1,8	2,2
Slovenia	3,2	4,1	3,5	3,4	3,4
Slovak Republic	7,8	10,1	11,4	12,2	11,1
Finland	3	2,8	2,5	2,3	2,3
Sweden	1,9	1,4	1	1	1
United Kingdom	1,7	1,5	1,3	1,1	1,1

Zdroj: Eurostat

Youth unemployment rate (% labour force 15-24)					
	1999	2000	2001	2002	2003
European Union	18,3	17,6	17,5	17,9	18,3
European Union of 15 Member States	16,9	15,4	14,6	15,1	15,8
Belgium	22,7	17	17,5	18,5	21,5
Czech Republic	17,7	17,8	17,3	16,9	18,6
Denmark	8,8	7	8,4	7,9	10,3
Germany	8,8	8,5	8,4	10	11,1
Estonia	22	23,6	23,5	19,3	22,9
Greece	31,9	29,4	28	26,4	26,3
Spain	25,6	22,6	21,4	22,2	22,7
France	23,3	19,7	19	19,6	20,2
Ireland	8,4	6,7	6,7	8	8,3
Italy	32,3	30,7	28,1	27,2	27
Cyprus		11,5	10,3	9,7	10,6
Latvia	23,6	21,4	23,1	23,9	17,6
Lithuania	23	29,3	30,2	23,9	27,2
Luxemburg	6,9	7,2	7,3	8,3	10,4
Hungary	12,7	12,1	10,9	11,8	13,1
Malta		14,2	16,1	17,7	19,8
Netherlands	6,8	5,9	5,6	5,1	6,7
Austria	5,4	5,3	5,8	6,8	7,2
Poland	30,1	36,3	39,8	41,8	41,1
Portugal	8,9	8,8	9,2	11,5	14,4
Slovenia	17,9	16,2	16	15,3	15,9
Slovak Republic	34,2	37,1	39	37,6	32,9
Finland	21,4	21,4	19,8	21	21,8
Sweden	12,3	10,5	10,9	11,9	13,4
United Kingdom	12,8	12,3	11,9	12,1	12,3

Zdroj: Eurostat

Youth unemployment ratio (% population aged 15-24)					
	1999	2000	2001	2002	2003
European Union	8,4	8,2	8,1	8,2	8,1
European Union of 15 Member States	8,1	7,4	7	7,2	7,3
Belgium	7,7	6,1	6,1	6,4	7,5
Czech Republic	8,3	7,9	7,2	6,6	6,8
Denmark	6,3	5	5,7	5,3	6,8
Germany	4,5	4,3	4,2	4,9	5
Estonia	8	8,4	8,1	6,2	8,1
Greece	12,5	11,3	10,1	9,6	9,1
Spain	10,5	9,5	9,1	9,5	9,8
France	8,2	7	7	7,2	7,2
Ireland	4,3	3,4	3,3	3,9	4,1
Italy	12,3	11,7	10,2	9,7	9,3
Cyprus		4,9	4,4	3,9	4,4
Latvia	9,9	8,2	8,7	9,3	6,9
Lithuania	10,2	11,6	10,8	7,8	8,8
Luxemburg	2,3	2,5	2,6	2,8	3,7
Hungary	5	4,5	3,8	3,9	4,1
Malta		8,8	10,2	11	
Netherlands	4,7	4,3	4,2	3,8	5
Austria	3,1	2,9	3,2	3,7	4
Poland	11	13,7	15,6	15,7	14,8
Portugal	4,4	4,3	4,6	5,5	6,6
Slovenia	7,1	6	5,8	5,5	5,4
Slovak Republic	15,9	16,6	17,6	16,2	13,3
Finland	10,9	11,1	10,3	10,8	11
Sweden	6,2	5,4	5,9	6,5	6,9
United Kingdom	8,3	8	7,7	7,8	7,8

Zdroj: Eurostat